

Reçu CLT / CIH / ITH

Cyprus - Concerned community representatives / Letters of Support and Consent

83 AVR 2018

List

N° ..... 0171 .....

1.

Name of the body: Church of Cyprus
 Name and title of the contact person: Chrysostomos II, *Archbishop* of Nova Justiniana and All Cyprus
 Address: Office for Information and Communication of the Church of Cyprus, Church of Cyprus
 P.O. Box 21130, 1502 Nicosia, Cyprus
 Telephone number: (+357) 22554600/611
 Email address: office@churchofcyprus.org.cy
 Other relevant information: <http://churchofcyprus.org.cy/>

2.

Name of the body: Cyprus Ministry of Education and Culture
 Name and title of the contact person: Dr Kostas Champiaouris, Minister
 Address: Ministry of Education and Culture, Kimonos and Thoukydidou Corner, Akropoli, 1434 Nicosia, Cyprus
 Telephone number: (+357) 809554 /809555
 Email address: minister@moec.gov.cy
 Other relevant information: <http://www.moec.gov.cy/en/>

3.

Name of the body: Greek Orthodox Patriarchate of Jerusalem
 Name and title of the contact person: Timotheos (Margaritis) of Bostra, Bishop
 Address: The Holy Sepulcher Exarchy in Cyprus,
 4, Archimandritou Kyprianou, 1015 Nicosia, Cyprus

4.

Name of the body: Holy Metropolis of Lemesos of the Church of Cyprus
 Name and title of the contact person: Athanasios of the Holy Metropolis of Lemesos, Bishop
 Address: 306, Ayiou Andreou street, 3304 Limassol, Cyprus
 Telephone number: (+357) 25 864300
 Email address: grammateia.imlemesou@gmail.com
 Other relevant information: <http://www.imlemesou.org/>

5.

Name of the body: Holy Metropolis of Tamassos and Orinis of the Church of Cyprus
 Name and title of the contact person: Isaiah of the Holy Metropolis of Tamassos and Orinis, Bishop
 Address: Stavrou Stylianidi Avenue
 2642 Episkopio, Cyprus
 Telephone number: (+357) 22465465
 Email address: imt@imtamasou.org.cy
 Other relevant information: <http://www.imtamasou.org.cy/>

6.

Name of the body: University of Cyprus
 Name and title of the contact person: Professor Constantinos Christofides, Rector
 Address: University of Cyprus Campus, 106 University House "Anastasios G. Leventis", Cyprus
 Telephone number: (+357) 22894008
 Email address: rector@ucy.ac.cy / ccc@ucy.ac.cy

Other relevant information: <http://www.ucy.ac.cy/en/>

7.

Name of the body: A. G. Leventis Foundation

Name and title of the contact person: Edmée Leventis, Former Ambassador of Cyprus to UNESCO, Former Trustee of the British Museum, Member of the Board of Directors of the A. G. Leventis Foundation

Address: 40, Gladstone Street, 1095 Nicosia, Cyprus

Telephone number: (+357) 22667706

Email address: info@leventis.org.cy

Other relevant information: <http://www.leventisfoundation.org/el/>

8.

Name of the body: Cyprus Department of Antiquities/Director

Name and title of the contact person: Dr Marina Solomidou-Ieronymidou, Director

Address: 1516 Nicosia, Cyprus

Telephone number: (+357) 22865888, 22865873

Email address: antiquitiesdept@da.mcw.gov.cy

Other relevant information: https://www.mcw.gov.cy/mcw/da/da.nsf/DMLindex_en/DMLindex_en

9.

Name of the body: UNESCO Chair, University of Nicosia

Name and title of the contact person: Dr Emiliou Solomou, Director

Address: 46 Makedonitissas Avenue,

1700 Nicosia, Cyprus

Telephone number: (+357) 841640

Email address: solomou.e@unic.ac.cy

Other relevant information: <https://www.unic.ac.cy/research/chairs/unesco-chair>

10.

Name of the body: University of Cyprus, Department of Byzantine and Modern Greek Studies

Name and title of the contact person: Dr Antonia Giannouli, Associate Professor, Byzantine Philology

Address: P.O. Box 20537, 1678 Nicosia, Cyprus

Telephone number: (+357) 22892360

Email address: agiannou@ucy.ac.cy

Other relevant information: <http://www.ucy.ac.cy/bmg/en/>

11.

Name of the body: Secondary School

Name and title of the contact person: Christiana Demetriou, Secondary school music teacher

Institution/position: Musicologist, Secondary school music teacher

Email address: ch.dimitriou@cablenet.com.cy

12.

Name of the body: Cultural Centre of the Archbishop Makarios III Foundation

Name and title of the contact person: Andreas K. Fylaktou, Director

Address: Archbishop Kyprianos Square, 1505 Nicosia, Cyprus

Telephone number: (+357) 22430008

Email address: info@makariosfoundation.org.cy

Other relevant information: <http://www.makariosfoundation.org.cy/>

13.

Name of the body: Society of Cypriot Studies
Name and title of the contact person: Dr Charalambos Chotzakoglou, President
Address: P.O. Box 21436, 1508 Nicosia, Cyprus
Telephone number: (+357) 22432578
Email address: cypriotstudies@gmail.com
Other relevant information: <http://www.cypriotstudies.org/>

14.

Name of the body: Cyprus Committee of Byzantine Studies
Name and title of the contact person: Dr Ioannis Eliades, Secretary-General
Address: 8, Lefkonos street, 1011 Nicosia, Cyprus
Telephone number: (+357) 99759021
Email address: ioanniseliades@gmail.com, info@kebys.org

15.

Name of the body: Limassol Folklore Association
Name and title of the contact person: Mr Konstantinos Protopapas, President
Address: 8, Evagora Papachristoforou
3030 Limassol, Cyprus
Telephone number: (+357) 99545629
Email address: theodoulou@yahoo.gr
Other relevant information: <http://laografikoslemesou.cut.ac.cy/>

16.

Name of the body: School of Byzantine music of the Holy Monastery of Kykkos
Name and title of the contact person: Dr Christodoulos Vasiliades, Byzantine chant teacher and cantor
Address: 15 Symis, 2044 Strovolos, Nicosia, Cyprus
Telephone number: (+357) 22814777, 99669311
Email address: vas@cy.net
Other relevant information: <http://monikykkou.org.cy/byzantini-moysikh/>

17.

Name of the body: School of Byzantine and Traditional Music of the Holy Metropolis of Lemesos
Name and title of the contact person: Mr Vasilios Pilavakis, Byzantine chant teacher and cantor
Address: Holy Metropolis of Lemesos, 306 Agiou Andreou street, 3304 Limassol, Cyprus
Telephone number: (+357) 25864300, 99462927
Email address: gramateia@imlemesou.org.cy, nlymbourides@yahoo.com
Other relevant information: <http://www.imlemesou.org/>

18.

Name of the body: Ms Maria Kyriakou
Name and title of the contact person: School of Byzantine and Traditional Music of the Holy Metropolis of Lemesos, Byzantine chant student
Address: Holy Metropolis of Lemesos, 306 Agiou Andreou street, 3304 Limassol, Cyprus
Telephone number: (+357) 25864300, 99462927
Email address: gramateia@imlemesou.org.cy, nlymbourides@yahoo.com
Other relevant information: <http://www.imlemesou.org/>

19.

Name of the body: School of Byzantine and Traditional Music of the Holy Metropolis of Lemesos
Name and title of the contact person: Ms Andri Peratikou, Byzantine chant student
Address: Holy Metropolis of Lemesos, 306 Agiou Andreou street, 3304 Limassol, Cyprus
Telephone number: (+357) 25864300, 99462927
Email address: gramateia@imlemesou.org.cy, nlymbourides@yahoo.com
Other relevant information: <http://www.imlemesou.org/>

20.

Name of the body: School of Byzantine and Traditional Music of the Holy Metropolis of Lemesos
Name and title of the contact person: Mr Andreas Vryonides, Byzantine chant student
Address: Holy Metropolis of Lemesos, 306 Agiou Andreou street, 3304 Limassol, Cyprus
Telephone number: (+357) 25864300, 99462927
Email address: gramateia@imlemesou.org.cy, nlymbourides@yahoo.com
Other relevant information: <http://www.imlemesou.org/>

21.

Name of the body: School of Byzantine and Traditional Music of the Holy Metropolis of Lemesos
Name and title of the contact person: Ms Paraskevi Anastasiades, Byzantine chant student
Address: Holy Metropolis of Lemesos, 306 Agiou Andreou street, 3304 Limassol, Cyprus
Telephone number: (+357) 25864300, 99462927
Email address: gramateia@imlemesou.org.cy, nlymbourides@yahoo.com
Other relevant information: <http://www.imlemesou.org/>

22.

Name of the body: /
Name and title of the contact person: Mr Panikos Trimikliniotis, Amateur church cantor
Address: 20, Charalambou Mouskou,
4001 Mesa Geitonia, Limassol
Telephone number: (+357) 99445547

23.

Name of the body: "Mousa" traditional music ensemble
Name and title of the contact person: Mr Michalis Terlikkas, folk singer and researcher
Address: Sia, Nicosia
Telephone number: (+357) 99610193
Email address: mousalyra@cytanet.com.cy
Other relevant information: <https://el-gr.facebook.com/M.Terlikkas.Mousalyra/>

24.

Name of the body: /
Name and title of the contact person: Mr Rogiros Christodoulou, Philologist
Address: 4, Lefkados, 3107 Neapolis, Limassol
Telephone number: (+357) 99630207

25.

Name of the body: /
Name and title of the contact person: Ms Olga Christodoulou, Bank clerk
Address: 134, Hellados str., 3041 Limassol
Telephone number: (+357) 25366250

26.

Name of the body: University of Nicosia, Mediazone

Name and title of the contact person: Mr John Ioannou, Head

Address: 46, Makedonitissas Avenue

1700, Nicosia

Telephone number: (+357) 996841500

Email address: ioannou.j@unic.ac.cy

Other relevant information: <https://mz.unic.ac.cy/>

Αξιότιμα Μέλη
Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO
Ιφιγενείας 27
2007 Στρόβολος
Λευκωσία

Αξιότιμοι Κύριοι,

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση στηρίζουμε την προσπάθεια του Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' και της Κυπριακής Επιτροπής Βυζαντινών Σπουδών για εγγραφή της Βυζαντινής Μουσικής (Ψαλτικής) στον Εθνικό και Παγκόσμιο Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς UNESCO.

Είναι, γεγονός, πως ο τόπος μας διακρίνεται για τη μεγάλη και μακρά Βυζαντινή Μουσική του παράδοση με σημαντικότερους εκπροσώπους της, τους Στυλιανό Χουρμούζιο, Θεόδουλο Καλλίνικο και Διονύσιο Μαχαιριώτη.

Η Βυζαντινή Μουσική (Ψαλτική) διακρίνεται κυρίως για την πνευματικότητα και την τάση της να αναγάγει την ψυχή του ανθρώπου από τον υλικό κόσμο προς τον πνευματικό, από τα επίγεια προς τα ουράνια. Είναι πνευματική και υπερβατική. Καλλιεργεί την ψυχή του ανθρώπου και τη μέθεξι της προς τα ουράνια.

Συνεπώς, η ένταξη της Βυζαντινής Μουσικής, ως μέρος της ανεκτίμητης αξίας πολιτιστικής και θρησκευτικής κληρονομιάς του τόπου μας, στον Εθνικό και Παγκόσμιο Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς UNESCO, θα αποτελέσει μια χρήσιμη συμβολή για τη διάσωση και την προβολή όλου αυτού του πλούτου της χριστιανικής παραγωγής του λαού μας.

Περαίνοντας εκφράζουμε για ακόμη μια φορά τη στήριξη μας σε αυτήν την αξιόλογη προσπάθεια καθώς αυτό απαιτεί το εκκλησιαστικό και εθνικό μας χρέος και έχουμε την πεποίθηση ότι η UNESCO θα πράξει το καθήκον της.

Μετ' ευχών

Γεώργιος Χρυσόστομος

Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου,
8 Σεπτεμβρίου 2017.

Dear Members,

Cyprus National Commission for UNESCO

Iphigenias 27

2007 Strovolos

Nicosia

Dear Sirs and Madams,

We are particularly satisfied to support the effort of the Archbishop Makarios III Foundation and the Cyprus Committee of Byzantine Studies to inscribe Byzantine Music (Chant) on the National Inventory and the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO.

It is a fact that our country is characterised by its huge and long tradition in Byzantine music, with its most important representatives being Stylianos Hourmouzios, Theodoulos Kallinikos and Dionysios Machairiotis.

Byzantine Music (chant) stands out primarily because of its spirituality and its tendency to raise the human soul from the physical world to the spiritual one, from the earth to the heavens. It is spiritual and transcendent. It cultivates the human soul and its communion to the heavens.

Therefore, the inscription of Byzantine Music, as part of the incalculable value of our country's cultural and religious heritage, on the National Inventory and the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO will be a useful contribution to the effort to rescue and promote this wealth of our people's Christian production.

Concluding, we once again express our support towards this remarkable effort, as this is a national and ecclesiastical obligation, and we are convinced that UNESCO will live up to its duties.

With wishes

Chrysostomos of Cyprus

Holy Archbishopric of Cyprus

8 September 2017

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο Υπουργός

Αρ. Φακ. 4.11.006.03.06.3/2
Τηλ.: 22809809
Φαξ: 22809873

29 Μαρτίου 2018

Προς
Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural
Heritage
UNESCO
1 rue Miollis
75015 Paris, France

**«Εγγραφή της Ψαλτικής Τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο
Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO»**

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου χαιρετίζει την πρωτοβουλία της Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO και της Διεύθυνσης Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού της Ελλάδας να υποβάλουν αίτηση για την εγγραφή της «Ψαλτικής Τέχνης» στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Αυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Με ιδιαίτερη χαρά και ικανοποίηση πληροφορηθήκαμε τη μαζική κινητοποίηση και συμμετοχή σχετικών φορέων και ατόμων για την ετοιμασία και υποβολή της εν λόγω αίτησης. Εκφράζουμε τις ευγνώμονες ευχαριστίες μας σε όλους όσους και όσες συνέβαλαν και συμβάλλουν με τις γνώσεις και τον μόχθο τους στην καταγραφή και ανάδειξη του άυλου πολιτιστικού μας πλούτου.

Η ετοιμασία της αίτησης συμπίπτει χρονικά με τον εορτασμό του «Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018» και τις προσπάθειες του Υπουργείου να αναδείξει τον ρόλο της πολιτιστικής κληρονομιάς στη διαμόρφωση κοινής αντίληψης για την ταυτότητα και την οικοδόμηση του μέλλοντος της Ευρώπης, αλλά και ολόκληρης της Ανθρωπότητας.

Στην σύγχρονη Κύπρο του 21ου αιώνα, η ψαλτική τέχνη εξακολουθεί να κατέχει σημαντικό ρόλο στη θρησκευτική ζωή των Κυπρίων και συμβάλλει στην ανάπτυξη της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας και της μουσικής εκπαίδευσης. Αναγνωρίζοντας τη σημασία της ως προφορική τέχνη αλλά και μουσικό σύστημα, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, μέσω του θεσμού των Μουσικών Σχολείων, εισήγαγε το 2006 το μάθημα της «Ψαλτικής Τέχνης» στο

αναλυτικό πρόγραμμα των σχολείων αυτών, συμβάλλοντας στη διδασκαλία της στις νεότερες γενιές. Επιπλέον, σε ακαδημαϊκό επίπεδο, η διδασκαλία της ψαλτικής εντάχθηκε στο πτυχιακό και μεταπτυχιακό κύκλο των θεολογικών σχολών των Πανεπιστημίων της Κύπρου.

Θεωρούμε ότι η εγγραφή της «Ψαλτικής Τέχνης» στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO θα προωθήσει σημαντικά την ευαισθητοποίηση και σύμπραξη κρατικών υπηρεσιών, επιστημονικών φορέων, μη κυβερνητικών οργανώσεων και των τοπικών κοινοτήτων στην καταγραφή, προβολή και κυρίως στη διάσωση αξιόλογων δειγμάτων της πλούσιας πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Δρ Κώστας Χαμπκαούρης
Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού

File Number. 04.11.006.03.06.3/2
Tel: 22809809
Fax.: 22809873

To:
Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage
UNESCO
1 rue Miollis
75015 Paris, France

29 March 2018

“Inscription of Byzantine chant on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO”

The Ministry of Education and Culture of Cyprus welcomes the initiative of the Cyprus National Commission for UNESCO and the Directorate of Modern Cultural and Intangible Cultural Heritage of the Hellenic Ministry of Culture and Sports to submit an application for the inscription of “Byzantine chant” on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO.

We were especially pleased and satisfied to be informed about the mass mobilisation and participation of relevant agencies and individuals in the preparation and submission of the application in question. We express our gratitude to everyone who contributed and continue to contribute with their knowledge and hard work to recording and showcasing our intangible cultural wealth.

The preparation of the application coincides with the celebrations to mark the “European Year of Cultural Heritage 2018”, as well as the Ministry’s efforts to highlight the role of cultural heritage in forming public opinion about the identity and construction of the future of Europe, but also Humanity as a whole.

In modern Cyprus of the 21st century, Byzantine music continues to hold an important role in Cypriots’ religious life and contributes to the development of contemporary artistic creation and musical education. Recognising its significance as an oral art but also musical system, the Ministry of Education and Culture, through the Musical Schools institution, introduced the lesson of “Byzantine chant” into these schools’ curricula in 2006, thus contributing to its dissemination to the younger generations. Furthermore, on an academic level, the teaching of Byzantine chant was included in the graduate and postgraduate courses of the theological schools of the University of Cyprus.

We believe that the inscription of “Byzantine chant” on the Representative List of UNESCO will significantly encourage sensitisation and the collaboration of state services, scientific agencies, non-governmental organisations and the local communities to record, promote and most of all rescue remarkable samples of our rich cultural heritage.

Dr Costas Hambiaouris
Minister of Education and Culture

GREEK ORTHODOX PATRIARCHATE OF JERUSALEM
THE HOLY SEPULCHER EXARCHY IN CYPRUS
ARCHIMANDRITOU KYPRIANOU 4, 1015
NICOSIA - CYPRUS

Αριθμ. Πρωτ. 798.

Θέμα: Έγγραφή της Ψαλτικής τέχνης εις τόν Αντιπροσωπευτικόν Κατάλογον της Unesco.

Κυρίαί καί Κύριοι,

Ἡ Βυζαντινή Μουσική παράδοσις, ἐπί αἰῶνας ἐκφράζει τήν λατρευτικὴν ὑμνολογικὴν διάθεσιν πολλῶν ὀρθοδόξων λαῶν καί πέραν τοῦ ἰδιάζοντος θρησκευτικοῦ αὐτῆς χαρακτήρος, ἔχει ἐπηρεάσει διαχρονικῶς καί μέχρι σήμερον, τόν συναισθηματικόν κόσμον τῶν λαϊκῶν τραγουδοποιῶν.

Ὡς ἐκ τούτου, στηρίζομεν ἐνθέρμως τὰς προσπάθειάς τῶν Ἐθνικῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Unesco Ἑλλάδος καί Κύπρου, πρὸς ἐνταξιν τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς - Ψαλτικῆς Τέχνης, εἰς τόν Αντιπροσωπευτικόν Κατάλογον τῆς UNESCO, καί εὐχόμεθα ὅπως αἱ ἀρμόδιαι ὑπηρεσίαι τῆς UNESCO, ἐπιδείξωσι τὸ ἀπαιτούμενον ἐνδιαφέρον καί τόν σεβασμὸν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱεράν καί λαϊκὴν ταύτην Μουσικὴν παράδοσιν καί τέχνην καί ἐντάξωσιν αὐτὴν εἰς τόν Αντιπροσωπευτικόν Κατάλογον.

Ἐφ' οἷς καί διατελῶ,

Ἐν τῇ Ἐξαρχίᾳ τῆς Κύπρου, τῇ 13ῃ Μαρτίου, 2018.

Ἦσ Βόστρων

+ Τιμόθεος, Μητροπολίτης Βόστρων,
Ἐξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου, ἐν Κύπρῳ.

Greek Orthodox Patriarchate of Jerusalem

The Holy Sepulcher Exarchy in Cyprus

Archimandritou Kyprianou 4, 1015

Nicosia, Cyprus

No. 798

Topic: Inscription of Byzantine Chant on the Representative List of UNESCO

Sirs and Madams,

The Byzantine Music tradition has for centuries expressed the devotional hymnal mood of many Orthodox peoples and besides its special religious character; it has also through the years and to this day affected the work of folk songwriters.

Therefore we fervently support the effort of the National Commissions of UNESCO in Greece and Cyprus to inscribe Byzantine Music – Byzantine Chant on the Representative List of UNESCO, and we hope that the competent services of UNESCO will show the necessary interest and respect towards this ancient holy and folk musical tradition and art, and inscribe it on the Representative List.

For as long as I live,

The Holy Sepulchre Exarchy in Cyprus

Bishop Timotheos (Margaritis) of Bostra, Greek Orthodox Patriarchate of Jerusalem

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Λεμεσός 13 Μαρτίου 2018

Αγαπητοί μου,

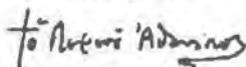
Η Ιερά Μητρόπολη Λεμεσού με ιδιαίτερη χαρά υποστηρίζει τις προσπάθειες των Εθνικών Επιτροπών UNESCO Ελλάδας και Κύπρου για να εντάξουν τη Βυζαντινή Μουσική - Ψαλτική Τέχνη στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO.

Η Ψαλτική Τέχνη υπήρξε ανέκαθεν συνδεδεμένη με την πνευματική ζωή της Ελλάδας και της Κύπρου εκφράζοντας τη θρησκευτική ευλάβεια του Ελληνισμού, που μέσα από τη μουσική διεφύλαξε δια μέσου των αιώνων την ορθόδοξη χριστιανική παράδοση. Βάσει των κριτηρίων της UNESCO, η διδασκαλία της Ψαλτικής τέχνης αποτελεί ένα σημαντικό είδος προορατικής παράδοσης. Άλλωστε, η χιλιόχρονη ιστορία και ευρεία διάδοσή της στην Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, την καθιστά δικαίως ένα εκ των κορυφαίων μνημείων του παγκόσμιου πολιτισμού.

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι στη σύγχρονη εποχή η Ψαλτική Τέχνη εξακολουθεί να κατέχει σημαντικό ρόλο στη θρησκευτική ζωή του λαού και συμβάλλει στην ανάπτυξη της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας και μουσικής εκπαίδευσης, προάγοντας έτσι την πολιτιστική ζωή του τόπου.

Αποτελεί αδιαμφισβήτητη πεποίθησή μας ότι η εγγραφή της Ψαλτικής Τέχνης στον αντιπροσωπευτικό κατάλογο της UNESCO θα ενισχύσει το έργο πολλών φορέων παγκοσμίως που αγωνίζονται με προσήλωση και μόχθο για τη διάσωση και προβολή της τέχνης αυτής.

Μετ' ευχών

+ Ο Λεμεσού Αθανάσιος

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Holy Metropolis of Limassol

Limassol, 13 March 2018

Dear Sirs and Madams,

The Holy Metropolis of Limassol is particularly pleased to support the efforts of the National Commissions for UNESCO in Greece and Cyprus to inscribe Byzantine music – Byzantine chant on the Representative list of UNESCO.

Byzantine chant has always been connected to the spiritual life of Greece and Cyprus, expressing the religious devotion of Hellenism, which through music has managed to preserve the Orthodox Christian tradition through the centuries. Based on the UNESCO criteria, the tradition of Byzantine chant is an important type of oral tradition. Besides, its thousands of years' old history and its widespread dissemination in the Eastern Roman Empire rightfully make it one of the leading monuments of world culture.

It is widely accepted that in the modern era, Byzantine chant continues to play an important role in the people's religious life and it contributes to the development of contemporary artistic creation and musical education, promoting the country's cultural life.

We are without doubt convinced that the inscription of Byzantine chant on the Representative List of UNESCO will enhance the work of many agencies worldwide, which are fighting with dedication and hard work to rescue and promote this art.

With wishes

Athanasios of Limassol

Holy Metropolis of Limassol

Agios Andreou Street 306, PO Box 56091 – 3304 Limassol

Tel: 25864300, Fax: 25371548, email: gramateia@imlemesou.org.cy

Website: <http://www.imlemesou.org>

† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΤΑΜΑΣΟΥ ΚΑΙ ΟΡΕΙΝΗΣ ΗΣΑΪΑΣ

Αξιότιμοι κύριοι και κυρίες,

Θέμα: Εγγραφή της Ψαλτικής Τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO.

Με την επιστολή μας αυτή, θα θέλαμε να εκφράσουμε τη στήριξη της καθ' ημάς Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής στις προσπάθειες που γίνονται για ένταξη της Βυζαντινής Μουσικής – Ψαλτικής Τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO.

Αναντιλεκτα, η Ψαλτική Μουσική – Τέχνη αποτελεί μια διαχρονική έκφραση της πνευματικής ζωής, αλλά και της ανάγκης του ανθρώπου να επικαλεστεί το Θείο και να αποτοκώσει την ευλάβεια και την αγάπη του προς τον εν Τριάδι προσκυνητό Θεό μας.

Είναι, συγχρόνως, Τέχνη και ταυτόχρονα Έκπληξη, που από τη μια, ως τέχνη είναι «καρπός» του πνεύματος και ως εκπληξη έχει την τεχνική της και τα συστατικά της στοιχεία, τα οποία παρουσιάζουν συνεχή εξέλιξη.

Ως εκ τούτου, πεποίθησή μας είναι ότι η εγγραφή της Ψαλτικής Τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO θα συμβάλει στην προσπάθεια άλωσ των φορέων του κόσμου, ούτως ώστε να προβληθεί, να εξελιχθεί και να διασωθεί.

Μετ' ευχών

† Ιερά Μητροπολιτική Ταμασού και Ορεινής Ησαΐας

ο Μητροπολίτης Ταμασού και Ορεινής Ησαΐας

Ιερά Μητροπολις Ταμασού και Ορεινής,
14 Μαρτίου 2018.

T.Θ. 12123, 2341 Λακατάμεια, Κύπρος, Τηλ. 22465465, Φαξ 22624600
Email: isaiask@cytanet.com.cy

Bishop Isaiah of the Holy Metropolis of Tamassos and Orinis of the Church of Cyprus

Honourable sirs and madams,

Topic: Inscription of Byzantine chant on the Representative List of UNESCO

With this letter, we would like to express the support of the Metropolitan of the Holy Metropolis of Tamassos and Orinis to the efforts that are underway to inscribe Byzantine music – Byzantine chant on the Representative List of UNESCO.

Byzantine music – chant is indisputably a long-standing expression of spiritual life, but also the individual's need to invoke God and to express his devotion and love towards our God.

At the same time, it is an Art as well as a Science, which on the one hand, as an art is the “fruit” of the spirit and as a science it has its technique and its ingredients that are constantly evolving.

We are therefore convinced that the inscription of Byzantine Chant on the Representative List of UNESCO will contribute to the effort of all the agencies worldwide, so that it can be promoted, developed and safeguarded.

With wishes

Isaiah of Tamassos

The Bishop of the Holy Metropolis of Tamassos and Orinis

The Holy Metropolis of Tamassos and Orinis

14 March 2018.

PO Box 12123, 2341 Lakatamia, Cyprus. Tel: 22465465, Fax: 22624600

Email: isaiask@cytanet.com.cy

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΨΑΛΤΙΚΗ

Οι άνθρωποι του τόπου μου οικειώνονται τη Βυζαντινή Ψαλτική με τη μετοχή τους στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας. Την ακροώνται σε τρεις οριακές στιγμές του βίου τους: στη γέννηση, με το βάπτισμά τους στην Εκκλησία· στον έρωτα, με τον γάμο τους στην Εκκλησία· στον θάνατο, με την κηδεία τους στην Εκκλησία. Συνδέεται έτσι άμεσα με την παράδοση και τη συνάντηση της κοινότητας και στις χαρές και στις λύπες, για να χαρούμε με τους γείτονές μας, αλλά και να βρούμε παρηγοριά και καταφύγιο.

Σε κάθε συνάντησή με τη Βυζαντινή Ψαλτική διδασκόμαστε μαθήματα: να αγαπάμε, να συγχωρούμε, να βελτιωνόμαστε συνεχώς και να αναζητούμε έναν υγιή πνευματικό προσανατολισμό. Μαθαίνουμε επίσης ότι η ουσία δεν βρίσκεται στην ύλη, αλλά στο πνεύμα. Οι ψαλμοί είναι παραβολές και διδάγματα, συμβουλές για να διάγουμε το βίο μας με ηρεμία και απλότητα. Η μουσική καθιστά τον λόγο ελκτικό και είναι ο τρόπος επικοινωνίας των πιστών με την πίστη και το θεό. Είναι ένας διάλογος δηλαδή με το θείο και είναι κυρίως διαχρονικά μαθήματα για να κατακτήσουμε την ψυχική πληρότητα, την πανανθρώπινη αδελφοσύνη, τη θέαση της ομορφιάς του κόσμου.

Η Βυζαντινή Ψαλτική διαπλάθει ανθρώπους με καθολική συνείδηση, υπεύθυνους για όλους και για όλα, που αγωνίζονται για έναν καλύτερο κόσμο. Καλλιεργεί συνειδήσεις και διαπλάθει πρόσωπα των οποίων η όλη ζωή δαπανάται στην προάσπιση της αξιοπρέπειας κάθε ανθρώπου, στη συνάδελφωση των εθνών, στην οικουμενική συνύπληξη και συνεργασία. Είναι η πρώτη μουσική των παιδικών μας χρόνων.

Καθηγητής Κωνσταντίνος Χριστοφίδης,
Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου

29 Μαρτίου 2018

University of Cyprus, Rector's Office

PO Box 20537, 1678 Nicosia

Telephone: +357 22894008

Fax: +357 22894469

Email: rector@ucy.ac.cy

www.ucy.ac.cy

BYZANTINE CHANT

The people of my country are familiar with Byzantine chant through their participation in our Church's religious life. They are exposed to it at three pivotal moments of their lives: at birth, with their baptism in Church; in love, when they get married in Church; and in death, with their funeral in Church. It is therefore directly linked with the tradition and meeting of the community, both in the joy and the sadness, so we can rejoice with our neighbours, but also find solace and refuge.

We are taught lessons in every encounter with Byzantine chant: to love, to forgive, to constantly improve and to seek a healthy spiritual orientation. We also learn that the substance is not in the material, but in the spirit. The psalms are parables and teachings; advice for us to live a life of peace and simplicity. Music makes speech attractive and it is a means of communication for the pilgrims with faith and God. It is a dialogue with the Divine and it mainly comprises longstanding lessons for us to gain spiritual fulfillment, universal brotherhood, a view of the beauty of the world.

Byzantine chant equips people with universal consciousness, responsible for all and everything, who are fighting for a better world. It cultivates consciences and equips people whose lives are spent on defending the dignity of each person, the fraternisation of nations, ecumenical co-existence and cooperation. It is the first music of our childhood years.

Professor Constantinos Christofides

Rector of the University of Cyprus

29 March 2018

16/03/2018

Inscription of Byzantine Chant on UNESCO Representative List of the Intangible Cultural Heritage

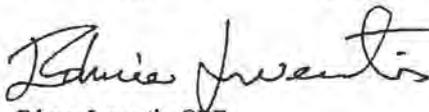
Dear Members of the Intergovernmental Committee for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage,

A cultural tradition persevering for more than two millennia, Byzantine chant has a central role in the religious worship and the spiritual and social life of Greek Orthodox Christians. It is inextricably linked with the most important events in a person's life, baptisms, weddings, funerals, as well as with the attendance and celebration of big religious festivals, such as Christmas, Easter, Lent and the weekly Sunday Service. Byzantine chant accompanies us at times of happiness and sorrow through our life's journey.

As a living art of unequalled lyricism, its multifaceted nature (a powerful combination of language and verse, music and rhythm) renders it a powerful cultural expression, an essential trait of our collective and personal identity. It determines our connection with Ancient and Modern Greek and with the Greek Cypriot dialect and dictates our attachment to folk and popular Greek music. In other words, it defines who we are by maintaining the continuity with our historical and cultural past.

Having served as an ambassador of Cyprus to UNESCO for seven years, I am in a position to appreciate fully the benefits the inscription of Byzantine Chant on the Representative List of Intangible Cultural Heritage would entail, for both the element itself and ICH at large. The addition of an element that is well known and loved, would encourage the bearers to reflect on their own living tradition as one that belongs to a broad system of cultural elements and, would make ICH known to an audience that may have never been informed about the ICH Convention.

I, thus, wholeheartedly support the inscription of Byzantine Chant on the Representative List of Intangible Cultural Heritage of UNESCO.

Edmee Leventis, OBE

Former Ambassador of Cyprus to Unesco

Former Trustee of the British Museum

Trustee of The Cyprus Institute

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ,
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
1516 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Αρ. Φακ.: 4.11.004
Αρ. Τηλ.: 22865889
Αρ. Φαξ.: 22303148

8 Μαρτίου, 2018

Δρ Αντιγόνη Πολυνείκη
Λειτουργό
Κυπριακής Εθνικής Επιτροπής UNESCO
Email: apolyniki@culture.moc.gov.cy

Αγαπητή κυρία Πολυνείκη,

ΘΕΜΑ: ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ «ΨΑΛΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ/ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ»
ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ ΚΑΤΑΛΟΓΟ
ΑΥΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ UNESCO

Αναφέρομαι στην ηλεκτρονική σας επιστολή με ημερομηνία 6 Μαρτίου 2018 σχετικά με το πιο πάνω θέμα και θα ήθελα καταρχάς να εκφράσω τη θερμή στήριξη του Τμήματος Αρχαιοτήτων προς την αίτηση της Εθνικής Επιτροπής UNESCO για καταχώρηση της «ψαλτικής τέχνης/βυζαντινής μουσικής» στον Παγκόσμιο Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO.

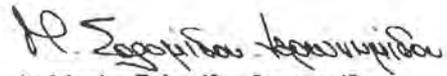
Η ψαλτική τέχνη είναι εκκλησιαστική και λατρευτική τέχνη και συνυπάρχει αρμονικά με τις άλλες λατρευτικές τέχνες, όπως η υμνολογία, η αγιογραφία και η αρχιτεκτονική. Ως εκκλησιαστική και λατρευτική τέχνη έχει χαρακτήρα αναγωγικό, μυσταγωγικό και κατηχητικό και ακολούθησε παράλληλη εξέλιξη και διάδοση όπως κάθε άλλη πτυχή της τέχνης μέσα από την ορθόδοξη λατρεία.

Οι Χριστιανοί ανέκαθεν στις συνάξεις τους χρησιμοποιούσαν την μουσική, σε συνάφεια με άλλα είδη τέχνης, ως μέσο έκφρασης της πίστης τους αλλά και των συναισθημάτων τους στη καθημερινή ζωή. Η σημασία αυτής της τέχνης αποτυπώνεται στην αδιάκοπη παράδοσή της μέσα από τους αιώνες, από την εμφάνιση των πρώτων χριστιανών μέχρι σήμερα.

Η ψαλτική τέχνη, ως δείγμα της άυλης έκφρασης του χριστιανισμού, συμπληρώνει και συμβάλλει ουσιαστικά στην ενίσχυση της προβολής της βυζαντινής τέχνης της Κύπρου. Η Κύπρος έχει διατηρήσει σημαντικό αριθμό βυζαντινών εκκλησιών, που χρονολογούνται από τον 4^ο αιώνα μέχρι και τον 20^ο αιώνα. Αντιπροσωπευτικά δείγματα αυτών των τοιχογραφημένων εκκλησιών καταχωρήθηκαν το 1985 στον Κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO ως μάρτυρες του σημαντικού Βυζαντινού Πολιτισμού του νησιού.

Θεωρώ ότι η ψαλτική τέχνη είναι τμήμα της βυζαντινής παράδοσης της Κύπρου και ανήκει, ως άυλη τέχνη, σε αυτήν την προσπάθεια διάσωσης και προβολής κάθε πτυχής του βυζαντινού πολιτισμού του νησιού.

Με εκτίμηση,

Δρ Μαρίνα Σολομίδου-Ιερωνυμίδου
Διευθύντρια
Τμήματος Αρχαιοτήτων

Republic of Cyprus

Ministry of Transport, Communications and Works

Department of Antiquities

1516 Nicosia

File number: 4.11.004

Tel: 22865889

Fax: 22303148

8 March, 2018

Dr Antigoni Polyniki

Officer

Cyprus National Commission for UNESCO

Email: apolyniki@culture.moec.gov.cy

Dear Mrs Polyniki,

Topic: Inscription of “Byzantine chant / Byzantine Music” on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO

In reference to you email dated 6 March 2018 regarding the abovementioned topic, first of all I would like to express the Antiquities Departments' warm support towards the Cyprus National Commission for UNESCO's application to have “Byzantine chant/Byzantine music” inscribed on the Representative List of UNESCO.

Byzantine chant is an ecclesiastical and religious art, which harmoniously co-exists with the other religious arts, such as hymnology, hagiography and architecture. As an ecclesiastical and religious art, it has anagogic, mystical and catechistic characteristics, and it was developed and disseminated, as every other aspect of the art, through Orthodox pilgrimage.

Christians have always used music at their gatherings, combined with other types of art, as an expression of their faith but also their emotions in daily life. The fact that the tradition has been kept alive throughout the centuries, from the appearance of the very first Christians until today, is a testament to the significance of this art.

Byzantine chant, as a sample of intangible Christian expression, complements and substantively contributes to strengthening the promotion of Cyprus' byzantine art. Cyprus has preserved an important number of byzantine churches, which date back from the 4th century until the 20th century. Representative samples of these churches were inscribed on the UNESCO World Heritage List in 1985, as proof of the island's significant Byzantine culture.

I consider Byzantine chant as a part of Cyprus' Byzantine tradition and it belongs, as an intangible art, in this effort to preserve and promote every aspect of the island's Byzantine culture.

Sincerely

Dr Marina Ieronymidou,

Director of Department of Antiquities

Department of Antiquities, Museum Avenue 1, PO Box 22024, 1516 Nicosia

Email: antiquitiesdept@da.mcw.gov.cy, Website: www.mcw.gov.cy/da

Εγγραφή της Ψαλτικής τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής
Κληρονομιάς της UNESCO

Η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας ιδρύθηκε το 2005 και έχει ως κύριο αντικείμενο την Πολιτισμική Ετερότητα, τον Διαπολιτισμικό Διάλογο και την Πολιτιστική Κληρονομιά.

Στόχος της Έδρας είναι να προωθήσει μέσα από διάφορες δραστηριότητες τόσο εντός όσο και εκτός Κύπρου τα θέματα του Πολιτισμού και του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Σαν ιστορικός και Διευθυντής της Έδρας, θεωρώ υψίστης σημασίας την προσπάθεια της διατήρησης και προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας αλλά και την πολιτιστική κληρονομιά άλλων λαών και πολιτισμών.

Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά αποτελεί πολύ σημαντικό πλούτο για κάθε λαό. Έτσι και η Έδρα UNESCO του Πανεπιστημίου Λευκωσίας στηρίζει έμπρακτα κάθε προσπάθεια που στοχεύει στη διατήρηση σημαντικών στοιχείων της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Η Κύπρος με την μακρά παράδοση και στενή σχέση με το Βυζάντιο, έχει διατηρήσει τα Βυζαντινά μνημεία όπως εκκλησίες και μοναστήρια. Εξίσου σημαντική είναι και η Βυζαντινή μουσική/ψαλτική που μένει ζωντανή εδώ και αιώνες. Η Βυζαντινή μουσική και ψαλτική αποτελούν ένα σημαντικό μέρος της πολιτισμικής μας κληρονομιάς. Η Έδρα UNESCO συνεργάζεται στενά με την Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO και στηρίζει έμπρακτα μέσω της Ραδιοτηλεοπτικής Μονάδας (Mediazone) την προσπάθεια να στηριχθεί η άυλη πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου.

Η Βυζαντινή μουσική είναι για μας ένας ζωντανός σύνδεσμος με το παρελθόν μας: επηρεάζει σημαντικά τη θρησκεία και την γλώσσα και διατηρεί τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της κοινωνίας μας.

Η Έδρα στηρίζει ανεπιφύλακτα την προσπάθεια της ένταξης της Βυζαντινής και Ψαλτικής τέχνης στον παγκόσμιο κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Είναι ιδιαίτερα συγκινητικό να αναφέρω το γεγονός της συμμετοχής φοιτητών του Πανεπιστημίου στη δημιουργία και παραγωγή του συνοδευτικού βίντεο της αίτησης για εγγραφή της ψαλτικής τέχνης. Με αυτό τον έμπρακτο τρόπο το Πανεπιστήμιο, η Έδρα, και οι νέοι φοιτητές στηρίζουν την εγγραφή αυτή.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Amilios A. Solomou'.

Δρ Αιμίλιος Α. Σολωμού
Ιστορικός
Διευθυντής Έδρας UNESCO, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

16/3/2018

University of Nicosia

46 Makedonitissas Ave, CY-2417

PO Box 24005, CY-1700, Nicosia, Cyprus

T: +357 22841500, F: +357 22357481

university@unic.oc.cy

**Inscription of Byzantine music on the Representative List
of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO**

The UNESCO Chair of the University of Nicosia was established in 2006 and its main subject is Cultural Diversity, Intercultural Dialogue and Cultural Heritage.

The Chair's objective is to promote matters of culture and intercultural dialogue through various activities, within and outside of Cyprus.

As an historian and holder of the Chair, I consider efforts to preserve and promote our country's cultural heritage, but also the cultural heritage of other peoples and cultures, as vastly important.

Intangible cultural heritage is a very important asset for any country. Thus, the UNESCO Chair of the University of Nicosia actively supports any effort aimed at preserving important elements of our cultural heritage.

Cyprus, with its long tradition and close relationship with Byzantine, has preserved Byzantine monuments such as churches and monasteries. Byzantine music/chant, which has survived through the centuries, is equally important. Byzantine music and chant are an important part of our cultural heritage. The UNESCO Chair closely collaborates with the Cyprus National Commission for UNESCO and actively supports the effort to support Cyprus' intangible cultural heritage through its audiovisual department Mediazone.

Byzantine music is for us a living link to our past: it significantly affects the religion and language, and preserves our society's multicultural character.

The Chair unreservedly supports the effort to inscribe Byzantine chant and music on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO

It is particularly touching that the University's students participated in the creation and production of the short film to accompany the nomination file for the inscription of Byzantine chant. The University, Chair and the young students support this inscription in a tangible way.

Dr Emilios A. Solomou

Historian

Director of the UNESCO Chair, University of Nicosia

16/3/2018

Λευκωσία, 28 Φεβρουαρίου 2018

**ΘΕΜΑ: Εγγραφή της Κυπριακής ψαλτικής τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό
Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της
UNESCO**

Λειτουργικοί ύμνοι, μουσικά χειρόγραφα και μελοποιοί της Κύπρου αποτελούν αδιάφευτους μάρτυρες της συνέχειας της Βυζαντινής παράδοσης. Η άνθηση της ψαλτικής τέχνης στην Κύπρο από τα τέλη του 15ου αιώνα και η ακόλουθη συγγραφή κωδίκων με ιδιαίτερες μελοποιήσεις αποκαλύπτουν τη διαμόρφωση ενός ψαλτικού ιδιώματος περί τα μέσα του 16ου αιώνα. Ο νεότερος υμνογραφικός και μουσικός πλούτος της νήσου, αναντίρρητα συνυφασμένος με το πλήθος των Κύπριων αγίων και τη λατρεία τους, αναδεικνύεται με δύο πολύτιμες εκδόσεις της Αρχιεπισκοπής Κύπρου: α) την ενδεκάτομη σειρά των «Κύπριων Μηναιών» με ακολουθίες τοπικών αγίων, οι οποίοι τιμώνται μόνο στην Κύπρο, και β) τη νέα σειρά των «Μουσικών Κύπριων Μηναιών» με μουσική επένδυση των ύμνων σύμφωνη προς τη μονοφωνική Βυζαντινή μουσική παράδοση, όπως αυτή συστηματοποιήθηκε μετά τη μουσική μεταρρύθμιση του 1814.

Μέσω του ρυθμού και της μελωδίας, οι ύμνοι μεταδίδουν τη βιβλική και πατερική σοφία με τρόπο μοναδικό και εύληπτο, αν και είναι συντεθειμένοι στη βυζαντινή κοινή. Ακριβώς για τον λόγο αυτό, η συμβολή τους στη συντήρηση της ελληνικής γλώσσας και τη διαμόρφωση του λεξιλογίου της νέας ελληνικής γλώσσας ήταν και είναι ανεπαλόγιστη αξίας.

Διδάσκοντας βυζαντινή υμνογραφία, είχα την ευτυχία να γνωρίσω φοιτητές με αξιοθαύμαστη γνώση της βυζαντινής μουσικής και κυρίως ενθουσιασμό για την παράδοση. Χαρακτηριστική είναι και η έντονη παρουσία των νέων σε χορούς ψαλτών σήμερα. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ψαλτική τέχνη, μέσο έκφρασης της θρησκευτικής πίστης και ευλάβειας, παραμένει ζωντανό και αναπόσπαστο μέρος της λατρευτικής ζωής στην Κύπρο και είναι χρέος όλων η διαφύλαξή της.

Με τη βεβαιότητα ότι η Κυπριακή ψαλτική τέχνη έχει ήδη κατακτήσει τη θέση της στην παγκόσμια άυλη πολιτιστική κληρονομιά, υποστηρίζω ένθερμα την εγγραφή της στον παγκόσμιο αντιπροσωπευτικό κατάλογο της UNESCO.

Αντωνία Γιαννούλη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Βυζαντινής Φιλολογίας

Ταχυδρ. Κιβ. 20537 - 1678 Λευκωσία
Τηλέφωνο 357 2 892360 Τηλεμομοτοπια 357 2 751383

University of Cyprus

Department of Byzantine and Modern Greek Studies

Nicosia, 28 February 2018

TOPIC: Inscription of Cyprus Byzantine Chant on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity of UNESCO

Church hymns, musical manuscripts and Cyprus' composers are irrefutable martyrs of the continuation of Byzantine tradition. Byzantine chant flourished in Cyprus towards the end of the 15th century and the ensuing composition of codes with special compositions reveal the formation of a psaltic idiom around the 16th century. The island's later hymns and musical wealth, which are implicitly connected with the many Cypriot saints and how they are worshipped, are presented in two valuable publications of the Archbishopric of Cyprus: a) the eleven-tome series "Cypriot Months" with services for local saints who are honoured only in Cyprus, and b) the new series of "Musical Cypriot Months" with the hymns being in accordance with the monophonic Byzantine musical tradition after its systematisation in the musical reform of 1814.

Through the rhythm of the melody, the hymns relay the biblical and fatherly wisdom in a unique and understandable way, even though they are composed in the Byzantine dialect. Precisely for this reason, their input towards preserving the Greek language and forming the dictionary of the Modern Greek language was and continues to be priceless.

By teaching Byzantine hymnography, I had the pleasure to meet students with a remarkable knowledge of Byzantine music and more importantly enthusiasm for the tradition. The strong presence of youths at Byzantine music choirs nowadays is also noteworthy. Byzantine chant is without doubt a means to express religious faith and devotion, it is alive and an integral part of Cyprus' pilgrim life, and it is everyone's duty to safeguard it.

Certain that Byzantine chant has already earned a place in the world's intangible cultural heritage, I fervently support its inscription on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity of UNESCO.

Antonia Giannouli

Associate Professor, Byzantine Philology

PO Box 20537 – 1678 Nicosia

Telephone 357 2 892360, Fax: 357 2 751383

Η ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η πολύχρονη μου επιστημονική έρευνα και μελέτη της Βυζαντινής Μουσικής Παράδοσης έφερε στο φως ένα σημαντικό αριθμό μουσικών πηγών με έργα Κυπρίων μελωργών και οι οποίες μαρτυρούν τη Βυζαντινή Μουσική Παράδοση της Κύπρου.

Οι πρώτες μουσικές μαρτυρίες ανάγονται στο 14^ο – 15^ο αιώνα, οπότε εμφανίζονται και οι πρώτες συνθέσεις Κυπρίων μελοποιών σε μουσικά χειρόγραφα, όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και στον ευρύτερο ελληνικό χώρο.

Με την άλωση της Κωνσταντινούπολης η Κύπρος αποτέλεσε ένα από τα σημαντικότερα νέα περιφερειακά μουσικά κέντρα της μεταβυζαντινής περιόδου, οπότε παρατηρείται μια σημαντική μουσική άνθηση. Μας παραδίδεται ένας σημαντικός αριθμός μελοποιών-υμνογράφων, όπως οι πρωτοψάλτης Ανδρέας Στέλλων, Παύλος Κασάς, Νικόλαος Πετρόπουλος, Ιωάννης και Θωμάς Κορδοκοτός, Κωνσταντίνος Φλαγγής, Ιερώνυμος Τραγωδιστής κ.α. Τα μέλη αυτής της περιόδου υποδηλώνουν ένα ιδιαίτερο τοπικό μουσικό ύφος (καθώς ψάλλεται παρά των Κυπρίων) ενταγμένο βέβαια σε ένα ευρύτερο πλαίσιο των διαφόρων περιφερειακών παραδόσεων που αναπτύχθηκαν μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης.

Τη μουσική άνθηση που παρατηρείται στην Κύπρο κατά την περίοδο της Βενετοκρατίας, ακολούθησε η περίοδος της Τουρκοκρατίας, μια περίοδος μουσικής παρακμής που δεν παρουσίασε ιδιαίτερη εξέλιξη. Η μουσική δημιουργία αυτής της περιόδου περιορίζεται κυρίως σε λιγοστές Εξηγήσεις και συντηρήσεις παλαιότερων μελών, ενώ οι νέες συνθέσεις σπανίζουν.

Σημαντικές μουσικές προσωπικότητες του 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα είναι ο Άρχων Πρωτοψάλτης της Εκκλησίας της Κύπρου Στυλιανός Χουρμούζιος, ο Διονύσιος Μαχαιριώτης, ο Κυριάκος Ψάλτης Εξωμετοχείτης, ο Θεόδουλος Καλλίνικος, Κυριάκος Ψάλτης κ. α.

Θεωρώ ότι είναι χρέος μου όπως και κάθε επιστήμονα να διασώσει και να διαφυλάξει τη Βυζαντινή Μουσική Παράδοση, όχι μόνο της Κύπρου αλλά και του ευρύτερου

ελληνικού χώρου, ούτως ώστε να πετύχουμε την αναγνώριση της ως ένα σπουδαίο μουσικό πολιτισμό, ισότιμο με τα άλλα είδη της Μουσικής. Αυτό μπορεί να το πετύχει κανείς μέσα από την επιστημονική προσέγγιση των διαφόρων θεμάτων της Βυζαντινής Μελοποιίας, μέσα από εκδόσεις επιστημονικών αποτελεσμάτων, μέσα από καλλιτεχνικές εκδηλώσεις με οργανωμένους Χορούς Ψαλτών, και μέσα από δισκογραφική παραγωγή. Η γνώση του πηγαίου υλικού και η γνωριμία και η μελέτη της Βυζαντινής Μουσικής με την παλαιά και τη νέα παράδοση, συνδέει το παρόν και το μέλλον και παραμένει ζωντανή μέσα από τη σύγχρονη λειτουργική πράξη και ζωή της Εκκλησίας της Κύπρου.

Δρ. Δημητρίου Χριστιάνα

Ερευνήτρια Βυζαντινής Μουσικολογίας

25^η Μαρτίου 2018

Cyprus' Byzantine Music Tradition

My longstanding scientific study and research into the Byzantine music tradition brought to light a significant number of musical sources with works of Cypriot composers, which are a testament to Cyprus' Byzantine music tradition.

The first musical testaments date back to the 14th – 15th century, which is when the first compositions of Cypriot composers started to appear in musical manuscripts; not just in Cyprus but also in the broader Hellenic area.

With the capture of Constantinople, Cyprus became one of the most important new regional hubs of the post-byzantine era, which was when the music significantly flourished. We are presented with an important number of composers-hymnographers, such as the Protopsaltis Andreas Stellan, Pavlos Kasas, Nicolaos Petropoulos, Ioannis and Thomas Kordokotos, Constantinos Flangis, Ieronymos Tragodistis and others. The members of this era express a particular local musical style, which was incorporated of course in a broader framework of various regional traditions that were developed after the capture of Constantinople.

The musical boom observed in Cyprus during the Venetian period was followed by the Ottoman era; a time that did not have any noteworthy developments. The musical creation of this era is limited mainly to the few Explanations and abbreviations of older compositions, with new compositions being a rare phenomenon.

The most important musical personalities of the 19th and 20th century were the Lord Cantor of the Church of Cyprus Stylianos Hourmouzios, as well as Dionysios Macheriotis, Kyriacos the Cantor "Exometochitis", Theodoulos Kallinikos, Kyriakos Psaltis, and others.

I believe that it is my duty, as well as that of each scholar, to protect and safeguard the Byzantine music tradition, not just of Cyprus but also the broader Hellenic area, so that we can achieve its recognition as a remarkable musical genre, equal to that of other types of music. This can be achieved through a scientific approach to the various topics of Byzantine music composition, through the publication of scientific findings, through artistic events with Byzantine Choirs, and through record production. Having knowledge of the source material and being acquainted with and studying Byzantine music with the old and new traditions, links the present to the future and keeps it alive through the modern liturgies and life of the Church of Cyprus.

Dr Demetriou Christiana

Researcher of Byzantine Musicology

25 March 2018

ΙΔΡΥΜΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ'

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Τ.Θ. 21269, 1505 Λευκωσία - ΚΥΠΡΟΣ, Τηλ. 22430008, Φαξ: 22430667
Πλατεία Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, 1016 Λευκωσία

Λευκωσία, 8η Μαρτίου, 2018

Θέμα: Εγγραφή της Ψαλτικής Τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO»

Αξιότιμες Κυρίες και Αξιότιμοι Κύριοι,

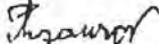
Αποτελεί για το Ίδρυμά μας ξεχωριστή τιμή και είναι με ιδιαίτερη χαρά που υποστηρίζουμε τις προσπάθειες των Εθνικών Επιτροπών UNESCO Ελλάδας και Κύπρου να εντάξουν τη Βυζαντινή Μουσική – Ψαλτική Τέχνη στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO. Το Βυζαντινό Μουσείο του Ίδρυματός μας και η Κυπριακή Εκπαικτική Βυζαντινών Σπουδών με την εμπειροπαιτωμένη τους πρόταση κατάφεραν να εντάξουν την Ψαλτική Τέχνη στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς εντός του 2017.

Η ψαλτική τέχνη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πνευματική ζωή και τη θρησκευτική ευλάβεια του Ελληνισμού, διαφυλάσσοντας μέσα από τη μουσική την παράδοση της Ορθοδοξίας. Η ζωντανή διδασκαλία της την εντάσσει ως ένα σημαντικό είδος προφορικής παράδοσης, σύμφωνα και με τα κριτήρια της UNESCO, ενώ, η υπερχλιετής ευρεία διάδοσή της στον γεωγραφικό χώρο της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, την κατατάσσει δίπλα ανάμεσα στα κορυφαία μνημεία του παγκόσμιου πολιτισμού.

Στη σύγχρονη Κύπρο και Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα, η ψαλτική τέχνη εξακολουθεί να κατέχει σημαντικό ρόλο στη θρησκευτική ζωή του λαού και συμβάλλει στην ανάπτυξη της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας και της μουσικής εκπαίδευσης, γεφυρώνοντας χιλιόχρονας πολιτιστικές αξίες με τις σημερινές ανάγκες.

Είμαστε βέβαιοι ότι η εγγραφή της Ψαλτικής Τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO θα ενισχύσει τις φιλόπρονες και πολύχρονες προσπάθειες εκατοντάδων φορέων σε όλο τον κόσμο για τη διάσωση και προβολή της.

Με εκτίμηση,

Δρ. Αντρέας Κ. Φυλακτού
Γενικός Διευθυντής

Archbishop *Makarios III Foundation*

Cultural Centre

PO Box 21269, 1505 Nicosia - Cyprus. Tel: 22430008, Fax: 22430667

Archbishop Kyprianos Square, 1016 Nicosia

Nicosia, 8th of March, 2018

Topic: Inscription of Byzantine chant on the Representative List of UNESCO

It is with great honour and particular joy that our Foundation supports the efforts of the UNESCO National Commissions of Greece and Cyprus to inscribe Byzantine music – Byzantine chant on the Representative List of UNESCO. Our Foundation's Byzantine Museum and the Cypriot Committee of Byzantine Studies, with their in-depth proposal, managed to inscribe Byzantine chant on the National Inventory of Intangible Cultural Heritage in 2017.

Byzantine chant is inextricably linked with the spiritual life and religious devotion of Hellenism, safeguarding the tradition of Orthodoxy through music. The fact that it is taught live makes it an important form of oral tradition, in line with UNESCO's criteria, while over a thousand years of spreading through the geographical region of the Eastern Roman Empire ranks it among the leading monuments of world culture.

In modern Cyprus and Greece of the 21st century, Byzantine chant continues to hold a prominent role in the people's religious life, and it contributes to the growth of contemporary artistic creation and musical education, bridging thousands of years of cultural values with the needs of today.

We are convinced that the inscription of Byzantine chant on the Representative List of UNESCO will strengthen the painstaking and longstanding efforts of hundreds of agencies across the world to preserve and promote it.

Sincerely,

Dr Andreas K. Fylaktou

Director

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τ.Κ. 21436, 1508 ΛΕΦΚΟΣΙΑ ΚΥΠΡΟΣ, ΤΗΛ. 00357-22432578, ΤΗΛ/ΓΡΟ 00357-22343439
ΗΛ.ΤΑΧΥΔΡ. cypriotstudies@logosnet.cy.net, cypriotstudies@gmail.com

SOCIETY OF CYPRIOT STUDIES

P.O.B. 21436, 1508 LEFKOSIA-CYPRUS, TEL. 00357-22432578, FAX. 00357-22343439
E.M.A.P. cypriotstudies@logosnet.cy.net, cypriotstudies@gmail.com

Αρ. Πρωτ. Έξερχ. 053/18
Λευκωσία, 9 Μαρτίου 2018

Θέμα: υποστηρικτική επιστολή για την ένταξη της Ψαλτικής τέχνης στον Κατάλογο της Αθήνας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Αξιότιμες Κυρίες και Κύριοι,

η προφορική ένταξη της «Ψαλτικής Τέχνης» (Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική) στον Κατάλογο της Αθήνας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO Κύπρου αποτέλεσε ένα σημαντικό και άξιοπαινο βήμα για την ανάδειξη, προστασία, έρευνα, καταγραφή και μελέτη της «Ψαλτικής Τέχνης» στην Κύπρο. Όπως έχει καταδείξει η έπιστημονική έρευνα, ή «Ψαλτική Τέχνη», δηλαδή η μονοφωνική βυζαντινή μουσική βασίσθηκε στην αρχαία ελληνική μουσική και αποτελεί την εξέλιξη της σε δύο μορφές: στην εκκλησιαστική ψαλτική τέχνη και στην ελλεικκλησιαστική, λαϊκή μουσική παράδοση. Αμφότερες καλλιεργούνται και εξελίσσονται από τους πρώτους αιώνες της Χριστιανικής θρησκείας και διατηρούνται ζωντανές στην Κύπρο και στην Ελλάδα έως σήμερα, έχοντας πίσω τους είκοσι αιώνες παράδοσης και ιστορίας. Οι γεωγραφικές μουσικές ιδιομορφίες κατά τόπους αποδόθηκαν στην «Ψαλτική τέχνη» με τις ποικίλες ουσιαστικές ύφους (Πατριαρχικό, Αθωνάϊκα, Σιμωνάϊκα, Αιγυπτιακά, Επτανήσια, Κυπριακά κτλ.).

Η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών, ο παλαιότερος (ν ζωή) έπιστημονικός φορέας της Κύπρου (δρ. 1936) έχοντας συνείδηση της σημασίας της «Ψαλτικής Τέχνης» είχε δημοσιεύσει ήδη το 1980 στην έπιστημονική του έπιτηρίδα «Κυπριακά Σπουδαί/ Cypriot Studies» μελέτες για την «Ψαλτική Τέχνη» της Κύπρου, ενώ συνεχίζει έως σήμερα τις ερευνητικές ανησυχίες με έπιστημονικά συμποσεία και διελέξεις (π.χ. προφορικό έπιστημονικό Συμπόσείο για το παραδοσιακό, λαϊκό τραγούδι τόν Νοεμβρίου 2017) για να αναδείξει την αδιάσπαστη συνέχεια της μουσικής παράδοσης στην Κύπρο και την προφορική της διδασκαλία από γενιά σε γενιά.

Είναι έπισημως προφανές, πως η παρουσία της «Ψαλτικής Τέχνης» στη ζωή των Κυπρίων δεν περιορίζεται μόνο στον εκκλησιαστικό χώρο και στις ποικίλες σχετιζόμενες εκδηλώσεις και εκκλησιαστικά Μυστήρια (βάπτισμα, γάμος, θάνατος), αλλά και στην λαϊκή τους μουσική παράδοση (ήθη, έθιμα, πανηγυρικές εκδηλώσεις, χορούς κτλ.) ως πτυχίο ζωντανό και καθημερινό. Παράλληλα η διδασκαλία της «Ψαλτικής Τέχνης» σε «Σχολές Βυζαντινής Μουσικής» της Κύπρου καταδεικνύει το έδαφος, σύγχρονο ενδιαφέρον της κοινωνίας μας. Η σημαντική παράμετρος που προσδίδει παγκοσμιότητα στην «Ψαλτική Τέχνη» είναι ότι αυτή καλλιεργείται σε μεγάλο βαθμό από την Ορθόδοξη Εκκλησία και ως γνωστόν ορθόδοξες κοινότητες και εκκλησίες υπάρχουν σχεδόν σε όλες τις χώρες των πέντε ήπειρων.

Το όραμα για την έγγραση της «Ψαλτικής Τέχνης» (Βυζαντινή Εκκλησιαστική Μουσική) στον Κατάλογο της Αθήνας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO θα είναι η

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τ.Κ. 21434, 1508 ΛΕΥΚΩΣΙΑ-ΚΥΠΡΟΣ, ΤΗΛ. 00357 22432578, ΤΗΛ/ΠΩ 00357-22343439
ΗΛ.ΤΑΧΥΔΡ. cypriotstudies@logosnet.cy.net, cypriotstudies@gmail.com

SOCIETY OF CYPRIOT STUDIES

P.O.B. 21434, 1508 LEFKOSIA-CYPRUS, TEL. 00357-22432578, FAX 00357-22343439
EMAIL cypriotstudies@logosnet.cy.net, cypriotstudies@gmail.com

παγκόσμια ευαισθητοποίηση για την ανάδειξη, προστασία, έρευνα, καταγραφή και μελέτη της σε όλοκληρο τον κόσμο. Σε αυτά, απαραίτητο είναι να ληφθεί υπόψη πώς χειρόγραφα βυζαντινής μουσικής δισκοτώνται σε όλες τις μεγάλες Βιβλιοθήκες και Αρχαικές Συλλογές του κόσμου (Βατικανού, Παρισίων, Βρετανική, Αλεξάνδρεια, Βιέννης, Κωνσταντινούπολης κτλ.) σε Μουσικές Συλλογές (π.χ. Βιβλιοθήκη Βρετανικού Μουσείου, Λούβρου, Μητροπολιτικού Νέας Υόρκης), σε Μοναστηριακές Βιβλιοθήκες (π.χ. Grotteferratá, Monte Cassino, Αγίων Τόπων), καθώς και σε Πανεπιστημιακές Συλλογές.

Ως έκ τών ανωτέρω η Εταιρεία Κυπριακών Σπουδών συστήνει και υποστηρίζει ενθέρμως και ανεπιφύλακτα την έγγραφη της «Ψαλτικής Τέχνης» στον Κατάλογο της Άλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Δρ. Χαράλαμπος Γ. Λουκάς
Βυζαντινολόγος στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Πρόεδρος Δ.Σ.

Society of Cypriot Studies

P.O.B. 21436, 1508 Lefkosia-Cyprus, Tel: 00357-22432578, Fax: 00357-22343439

Email: cypriotstudies@logosnet.cy.net, cypriotstudies@gmail.com

No: 053/18

Nicosia, 9 March 2018

Topic: Letter of support for the inscription of Byzantine chant on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO

Dear Sirs and Madams,

The recent inclusion of "Byzantine chant" (Byzantine Ecclesiastical Music) on the National Inventory of the Intangible Cultural Heritage of Cyprus was an important and laudable step towards the promotion, protection, research, recording and study of Cyprus' "Byzantine chant". As scientific research has shown, "Byzantine chant", which is monophonic byzantine music, was based on ancient Greek music and it evolved into two forms: the ecclesiastical psaltic art, and the folk music tradition. Both have been cultivated and developed since the first centuries of the Christian religion and are being kept alive in Cyprus and Greece to this day, carrying on twenty centuries of tradition and history. The local geographic musical peculiarities were attributed to the "Byzantine chant" with a variety of psaltic styles (Patriarchal, "Athonite", "Smyrneiko", "Eptanisiako", Cypriot etc.)

Aware of how important "Byzantine chant" is, the Society of Cypriot Studies, Cyprus' oldest living scientific body (founded in 1936), published studies into Cyprus' "Byzantine chant" in its 1980 scientific yearbook "Cypriot Studies", while it continues its research synergies with scientific symposia and lectures (i.e. the recent scientific Symposium on traditional, Cypriot song in November 2017) to this day, with the aim of promoting the unbroken continuity of Cyprus' musical tradition and ensuring it is passed on from one generation to the next.

It is therefore beyond doubt that the presence of "Byzantine chant" in the lives of Cypriots is not just limited to the church and various related events and ecclesiastical services (baptism, marriage, death), but also their folk musical tradition (customs and traditions, fetes, dances etc.), as a living and daily element. At the same time, the fact that "Byzantine chant" is taught at "Byzantine Music Schools" across Cyprus is proof of our society's blatant and modern interest in it. An important parameter that gives "Byzantine chant" its universality is that it is to a great degree cultivated by the Orthodox Church; and as we know there are Orthodox communities and churches in almost all the countries of the five continents.

The benefit from inscribing "Byzantine chant" (Byzantine Ecclesiastical Music) on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO will be the fact that it will be recorded and studied across the world. To this end, it is necessary that it is taken into account that Byzantine music manuscripts have been rescued by all the big Libraries and Archival Collections around the world (Vatican, Paris, Britain, Alexandria, Vienna, Constantinople etc.), Museum Collections (i.e. the British Museum Library, the Louvres, the Metropolitan Museum of Art in New York), Monastery Libraries (i.e. Grottaferrata, Monte Cassino, Holy Land), as well as University Collections.

With the above in mind, the Society of Cypriot Studies recommends and fervently and unreservedly supports the inscription of "Byzantine chant" on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO.

Sincerely

Dr Charalambos G. Chotzakoglou

Byzantologist at the Hellenic Open University

Board of Directors Chairman

Λεωκωσία, 13 Μαρτίου, 2018

Αξιότιμες Κυρίες και Αξιότιμοι Κύριοι,

Θέμα: Υποστηρικτική επιστολή για την ένταξη της Βυζαντινής Μουσικής-Ψαλτικής Τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Αιλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

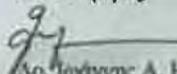
Η πρόσφατη ένταξη της Βυζαντινής Μουσικής - Ψαλτικής Τέχνης στον Εθνικό Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Αιλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO της Κύπρου μετά από την από κοινού πρόταση της Κυπριακής Επιτροπής Βυζαντινών Σπουδών και του Βυζαντινού Μουσείου Ιδρύματος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ' αποτελεί την αφετηρία νέων δράσεων για την προαγωγή της Βυζαντινής Μουσικής - Ψαλτικής Τέχνης στην Κύπρο. Στο πλαίσιο αυτών θα εντατικοποιηθεί η έρευνα, η καταγραφή και η μελέτη της Ψαλτικής Τέχνης με τρόπο πιο οργανωμένο, θα οργανωθούν συναυλίες βυζαντινής μουσικής στις οποίες θα κληθεί κοινό όλων των ηλικιών. Στόχος είναι η προστασία και μετάδοση στις νέες γενιές της χλιόχρονης μουσικής παράδοσης της Ψαλτικής Τέχνης. Για το λόγο αυτό αποτελεί για την Κυπριακή Επιτροπή Βυζαντινών Σπουδών ξεχωριστή τιμή και επικροτούμε την από κοινού προσπάθεια των Εθνικών Επιτροπών UNESCO Ελλάδας και Κύπρου να εντάξουν τη Βυζαντινή Μουσική - Ψαλτική Τέχνη στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO.

Εμείς, ως Κυπριακή Επιτροπή Βυζαντινών Σπουδών, θεωρούμε πολύ σημαντική τη θεσμοθέτηση επίσημης Παιγκόσμιας Συνάντησης χορών και χοροδίων βυζαντινής μουσικής. Σκοπός του θεσμού αυτού η παρουσίαση στο ευρύτερο κοινό του εκπαιδευτικού, πνευματικού και καλλιτεχνικού έργου των χορών και χοροδίων βυζαντινής μουσικής, αλλά και η ανταλλαγή απόψεων, προβληματισμών και καλών πρακτικών ανήμισα σε χορήγες και διδασκάλους της ψαλτικής τέχνης.

Στο πλαίσιο των οικονομικών μας δυνατοτήτων, θα συντονίσουμε τις προσπάθειές μας για την καταγραφή και την αξιοποίηση αρχαικού οπτικοακουστικού υλικού (ραδιοφωνικές ή τηλεοπτικές εκπομπές, ντοκιμαντέρ, μαγνητοσκοπημένες εκδηλώσεις - συνεντεύξεις, προφορικά αρχεία, εκδόσεις, δημοσιεύσεις στον τόπο, χειρόγραφα, εμπορικές ή ερασιτεχνικές ηχογραφήσεις κ.ά), αφού η σημασία της προφορικής και ακουστικής εμπειρικής εκμάθησης της ψαλτικής τέχνης είναι τεράστια.

Είμαστε βέβαιοι ότι η εγγραφή της Ψαλτικής Τέχνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της UNESCO θα συμβάλει στην προστασία και διάδοση της ψαλτικής τέχνης σε όλο τον κόσμο.

Με εκτίμηση,

Δρ. Ιωάννης Α. Ηλιάδης
Γενικός Γραμματέας

Cyprus Committee of Byzantine Studies

Nicosia, 13 March, 2018

Dear Sirs and Madams,

Topic: Supportive letter for the inscription of Byzantine Music – Byzantine chant on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO

The recent inscription of Byzantine music – Byzantine chant on the National Inventory of the Intangible Cultural Heritage of Cyprus, following the joint proposal of the Cyprus Committee of Byzantine Studies and the Byzantine Museum Archbishop Makarios III, is the starting point for new actions to promote Byzantine music – Byzantine chant in Cyprus. As such, efforts will intensify to research, record and study Byzantine chant in a more organised way; Byzantine music concerts will be organised, for audiences of all age groups. The aim is to protect and pass the thousands of years' old tradition of Byzantine chant on to the new generations. For this reason, the Cyprus Committee of Byzantine Studies considers it a great honour and we laud the joint effort of the UNESCO National Commissions of Greece and Cyprus to inscribe Byzantine music – Byzantine chant on the Representative List of UNESCO.

We, the Cyprus Committee of Byzantine Studies, consider the establishment of an annual Pancyprrian Meeting of Byzantine Choirs as very important. The aim will be to present to the broader public the educational, spiritual and artistic work of byzantine music choirs, but also to provide a platform for choir directors and Byzantine chant teachers to exchange views, concerns and best practices.

As far as our finances will allow, we will coordinate our efforts to record and utilise the archival audio-visual material (radio and television shows, documentaries, recorded events – interviews, oral archives, publications, press reports, manuscripts, commercial or amateur recordings and more), as the oral and acoustic experiential learning of psaltic art is vastly important.

We are certain that the inscription of Byzantine chant on the Representative List of UNESCO will contribute to safeguarding and disseminating psaltic art across the world.

Sincerely,

Dr Ioannis Eliades

Secretary General

Lefkonos 8 / Apt.3, CY-1011, Nicosia-Cyprus

Tel: 00357-33814506 / Fax: 00357-22370749

Email: chotzako@hotmail.com

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΕΥΑΓΟΡΑ ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ 8, 3838 ΛΕΜΕΣΟΣ - ΚΥΠΡΟΣ
LIMASSOL FOLKLORE ASSOCIATION
8 EVAGORA PAPACHRISTOFOROU 3838 LIMASSOL CYPRUS
TEL: 00357 - 99345629, FAX: 00357 - 23725216, P.O.BOX: 54322, 3725 LIMASSOL - CYPRUS

Λεμεσός 11/3/2018

Προς: Κυπριακή Εθνική Επιτροπή UNESCO
Δρ. Αντιγόνη Πολυνείκη
Λευκωσία

Θέμα: Εγγραφή της ψαλτικής τέχνης / βυζαντινής μουσικής στον
παγκόσμιο Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής
Κληρονομιάς της UNESCO.

Αξιότιμοι κύριοι,

Με ιδιαίτερη χαρά και ενδιαφέρον πληροφορηθήκαμε την πρόθεσή σας για υποβολή υποψηφιότητας της ψαλτικής τέχνης / βυζαντινής μουσικής, για εγγραφή στον παγκόσμιο Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς UNESCO.

Η βυζαντινή μουσική είναι άρρηκτα δεμένη με την παραδοσιακή μας μουσική ακολουθώντας τους ίδιους δρόμους, στηρίζοντας αλλά και αναδεικνύοντας την μεγάλη της επιρροή μέσω των διαφόρων παραδοσιακών μας τραγουδιών όπως μεταφέρονται μέχρι τις μέρες μας από στόμα σε στόμα.

Πάρα πολλοί ερμηνευτές της παραδοσιακής μας μουσικής είναι και ψάλτες και έχουν διδαχθεί την ψαλτική τέχνη και την βυζαντινή μουσική. Σε πάρα πολλές περιπτώσεις όπως στους αμανέδες, στους μπάλους, στα ακριτικά τραγούδια και τις παραλογές, στα διάφορα μακρόσυρτα αφηγηματικά δημοτικά μας τραγούδια, ο ερμηνευτής βοηθούμενος και στηριζόμενος στην γνώση της ψαλτικής τέχνης, ερμηνεύει τα τραγούδια αυτά χωρίς την συνοδεία οργάνων με πλήρη έκφραση της σχέσης – αλληλεπίδρασης που υπάρχει ανάμεσα στην παραδοσιακή και την βυζαντινή μουσική. Εμείς ως Λαογραφικός Όμιλος Λεμεσού έχουμε ως τακτικούς μας συνεργάτες τους πιο κάτω:

- Νεόφυτος Αρμεύτης: τραγουδιστής – ψάλτης
- Κυριάκος Θεοδώρου: βιολιστής – τραγουδιστής – ψάλτης
- Κωστής Κουλουμής: πιθκιαλιστής – τραγουδιστής – ψάλτης
- Βυρωνής Γεωργίου: χορευτής – λαουτάρης – τραγουδιστής – ψάλτης

- Μάκης Χρυσοστόμου: χορευτής – βιολιστής – τραγουδιστής – ψάλτης

Παλαιότερα ήταν μαζί μας επίσης οι πιο κάτω συνεργάτες:

- Τάκης Ξενοφώντος: τραγουδιστής – ψάλτης
- μ.Μιχάλης Κουλουμής: πιθκιαλιστής – τραγουδιστής – ψάλτης.

Επίσης σε αρκετές περιπτώσεις συνεργαστήκαμε με την Βυζαντινή Χορωδία «Ρωμανός ο Μελωδός» της Ιεράς Μητρόπολης Λεμεσού υπό την διεύθυνση του Πρωτοπρεσβύτερου Νικόλαου Λυμπουριδη.

Στις πιο κάτω εκδηλώσεις

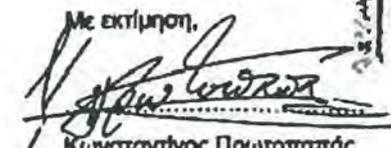
- Πάσχα των Ελλήνων
- Κύπρος: Νήσος Αγίων
- Αφιέρωμα στις Αλησμόνητες Πατρίδες:
Κύπρος – Πόντος – Μικρά Ασία – Καππαδοκία
- Σταυροδρόμια του Ελληνισμού: Κωνσταντινούπολη – Σμύρνη

Στις εκδηλώσεις αυτές αναδείχθηκε η σχέση μεταξύ της Βυζαντινής και της Παραδοσιακής μας μουσικής.

Για όλους αυτούς τους λόγους στηρίζουμε την προσπάθεια αυτή και ευχόμαστε κάθε επιτυχία. Είμαστε σίγουροι ότι με την εγγραφή στον παγκόσμιο Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO, του στοιχείου της ψαλτικής τέχνης / βυζαντινής μουσικής, πέρα από την σπουδαιότητα της εγγραφής αυτής καθ'αυτής, θα είναι και μια ακόμη ώθηση προς τους νέους μας που όλο και περισσότεροι ασχολούνται με την βυζαντινή μουσική καθώς και με την Δημοτική μας μουσική.

Ευχόμαστε κάθε επιτυχία.

Με εκτίμηση,

Κωνσταντίνος Πρωτοπαπάς
Πρόεδρος Λαογραφικού Ομίλου Λεμεσού

Limassol Folklore Association

8 Evagora Papachristoforou, 3030 Limassol – Cyprus

Tel: 00357-99545629, Fax: 00357-25725216, PO BOX: 54522, 3725 Limassol – Cyprus

Topic: Inscription of Byzantine chant / Byzantine music on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO

Dear Sirs and Madams,

We are particularly pleased and interested to learn of your intention to submit an application for Byzantine chant / Byzantine music to be inscribed on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO.

Byzantine music is inextricably linked with our folk music, which moves along the same paths, supporting but also showcasing its vast influence through our various folklore songs as these have been passed on from mouth to mouth to the present day.

Many of our folk singers are also cantors and they have been taught Byzantine chant and Byzantine music. In many cases of the various of our drawing narrative folk songs, such as the “amanedes”, “mpalous”, “acritic” songs and “paraloges”, the performer – assisted and supported by his knowledge of Byzantine music – performs these songs without the help of musical instruments, fully expressing the relationship – interaction that exists between folk music and Byzantine music.

We the Limassol Folklore Association have the following as regular collaborators:

- Neophytos Armeftis: singer – cantor
- Kyriacos Theodorou: violinist – singer – cantor
- Costis Kouloumis: “pithkiavli” (wind instrument) player – singer – cantor
- Vyronis Georgiou: dancer – lute player – singer – cantor
- Makis Chrysostomou: dancer – violinist – singer – cantor

In the past we also had the following collaborators:

- Takis Xenofontos: singer – cantor
- Michalis Kouloumis: “pithkiavli” player – singer – cantor

We have also often collaborated with the “Romanos the Melodist” Byzantine Choir of the Limassol Holy Metropolitan, under the direction of Father Nicolaos Lymbourides.

At the following events:

- Greek Easter
- Cyprus: Island of the Saints
- Tribute to Unforgotten Homelands:
Cyprus – Pontus – Asia Minor – Cappadocia
- Crossroads of Hellenism: Constantinople – Smyrna

The relationship between our Byzantine and folk music was highlighted at these events.

For all the above reasons, we support this effort and wish it every success. We are certain that by inscribing Byzantine chant / Byzantine music on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO, besides the significance of this inscription, it will provide yet further impetus for our youths who are increasingly becoming involved in byzantine music, as well as our folk music.

We wish you every success.

Sincerely,

Constantinos Protopapas

Chairman of Limassol Folklore Association

**ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΨΑΛΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ-
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟ
ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΗΣ UNESCO**

1. Σύνοψη ιστορική αναδρομή της ψαλτικής τέχνης

Η ψαλτική τέχνη ξεκίνησε την ιστορική της διαδρομή από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια. Ο Κύριος και οι μαθητές του έψαλλαν ψαλμούς του Δαβίδ. Στα Ευαγγέλια αναφέρεται ότι ο Κύριος με τους μαθητές του στον Μυστικό Δείκνο αφού έψαλλαν, βγήκαν από το υπερίο, όπου ήταν, προς το δρος των *ἀδελφών*.

Τους πρώτους τρεις αιώνες η ψαλτική τέχνη δεν ήταν δυνατό να αναπτυχθεί λόγω των *θραυμάτων*. Με το διάταγμα των Μεδιολάνων του Μεγάλου Κωνσταντίνου η ψαλτική αρχίζει και αναπτύσσεται. Ένας από τους λόγους για τους οποίους η ψαλτική τέχνη άρχισε να γίνεται πιο ευχάριστη στην ακοή, ήταν και το γεγονός ότι οι ερασιμαίοι χρησιμοποιούσαν ηδονική μουσική, προκειμένου να προσελκύσουν χριστιανούς στην αίρεσή τους. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι πατέρες της Εκκλησίας να αρχίσουν να γράφουν και αυτοί ευχάριστη μουσική, για να προφυλάξουν τους πιστούς από τους ερασιμαίους.

Τα πρώτα χριστιανικά χρόνια όλοι οι πιστοί έψαλλαν διάφορους στίχους, ακροατεία κλπ. Όταν όμως τον 4^ο αιώνα άρχισε η μουσική να γίνεται πιο περίτεχνη, τότε δημιουργήθηκαν οι δύο χοροί των ψαλτών, οι οποίοι εκπροσωπούσαν το λαό.

Μέσω στην παροδο των αιώνων υπήρξαν πολλοί πατέρες της Εκκλησίας, εκκλησιαστικοί συγγραφείς, μοναχοί κλπ., οι οποίοι συνέγραψαν τροπάρια για να τα ψάλλουν οι πιστοί στις εκκλησίες. Μεταξύ αυτών είναι και ο Ρωμανός ο μελαδός, ο οποίος είναι ο ποιητής των κοντακίων, ο Ιωάννης ο Δαμασκηνός, ο οποίος συνέγραψε την οκτώηχο, ο Ιωάννης Κουκουζέλης, η Κασσιανή μοναχή. Αργότερα τον 18^ο αιώνα έχουμε τον Πέτρο Πελοποννήσιο και πιο ύστερα τους τρεις διδασκαλούς, Χρυσάνθο τον εκ Μαδύταιν, Χουρμούζιο Χαρτοφύλακα και Γρηγόριο Πρωτοψάλτη, οι οποίοι σφείραν το σύστημα της ψαλτικής, το οποίο χρησιμοποιούμε σήμερα.

Η ψαλτική παράδοση διασώθηκε στα μοναστήρια και κυρίως στο Οικουμενικό Πατριαρχείο. Κύριοι εκπρόσωποι του πατριαρχικού ύφους κατά τον 20^ο αιώνα ήταν οι Ιάκωβος Ναυαλιάνης, Κωνσταντίνος Πρίγγος και Θρασυβούλος Στανίτσας.

2. Ρόλος της ψαλτικής τέχνης

Η ψαλτική τέχνη μας διαφύλασσει όλη την προγενέστερη παράδοση, αφού δια μέσου της μουσικής τονίζεται το ποιητικό κείμενο. Τον καιρό της τουρκοκρατίας, οι ιερείς και μοναχοί στο κρηφό σχολείο δίδασκαν τους έλληνες το ψαλτήρι και την οκτώηχο. Όσον αφορά την κοινωνική ζωή, η ψαλτική τέχνη ανήκει σε μια συναξη τους χριστιανούς όλου

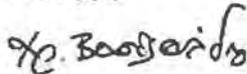
του κόσμου, αφού κάθε Κυριακή και κάθε μέρα τελούνται όλες οι ακολουθίες και μυστήρια της Ορθόδοξου Ανατολικής Εκκλησίας.

3 Προσωπική εμπειρία

Προσωπικά εγώ έμαθα βυζαντινή μουσική από δεκαπέντε χρονών. Αργότερα για τριάντα χρόνια ήμουν στην Ιερά Μονή Σπειροβουνίου, ως δόκιμος μοναχός. Εκεί είχα την ευκαιρία να μελετήσω παλιά βιβλία. Στην Αθήνα όπου σπούδαζα θεολογία είχα την ευκαιρία να μαθητεύσω σε διάφορους πρωτοψάλτες και μουσικοδιδασκάλους. Στο Ελληνικό Ωδείο πήρα το πτυχίο και το δίπλωμα της βυζαντινής μουσικής, με διδάσκαλο τον Διαμαντή Μαυραγάνη. Η βυζαντινή μουσική είναι κάτι, το οποίο γεμίζει την ψυχή μου με ευγενικά αισθήματα. Παράλληλα ενώνει όλους τους χριστιανούς σε μια σύναξη. Παράλληλα διά μέσου της μουσικής εισέρχονται επικολήτερα τα λόγια του ποιητικού κειμένου.

Σήμερα συμφωνώ απόλυτα με την εγγραφή της ψαλτικής τέχνης στον Ανταρροασιαστικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO.

Με εκτίμηση

Δρ Χριστόδουλος Βασιλακίδης
Καθηγητής της ψαλτικής τέχνης στην μουσική ακαδημία ARTE
Καθηγητής Βυζαντινής Μουσικής στα μουσικά σχολεία Λευκωσίας
Καθηγητής Βυζαντινής Μουσικής στην Σχολή Βυζαντινής Μουσικής της Ιεράς Μονής Κύκου
Α΄ κοσμητής αριστερού χορού στον βυζαντινό χορό υψοφωλιτών της Ιεράς Μονής Κύκου

Λευκωσία, Τετάρτη, 14 Μαρτίου 2018

INSCRIPTION OF BYZANTINE CHANT – BYZANTINE MUSIC ON THE REPRESENTATIVE LIST OF UNESCO

1. A brief historical review of Byzantine chant

Byzantine chant dates back to the first years of Christianity. The Lord and His disciples would sing the Psalms of David. The Gospel mentions that during the Secret Dinner, the Lord and His disciples sang psalms, exited the attic where they were, and headed to the Mount of Olives.

It was impossible to develop the Byzantine chant over the first three centuries due to the persecutions. Byzantine chant began to grow following the decree of Constantine the Great's Edictum Mediolani (religious freedom). One of the reasons that Byzantine chant started to become more pleasant to the ear was the fact that the heretics used hedonistic music in order to attract Christians to their heresy. This led the Church priests to start writing their own pleasant music, to protect pilgrims from the heretics.

In the first Christian years, all pilgrims would sing various verses, endings etc. But it was when the music started becoming more elaborate in the 4th century that the two dances of the cantors, who represented the people, were created.

Through the passage of the centuries there were many Church priests, ecclesiastical writers, monks etc. who wrote hymns for pilgrims to chant in church. Among them was Romanos the Melodist, who was the poet of the kontakia, Saint John of Damascus, who wrote the octoechos, John Koukouzelis, the Cassian nun. In the 18th century we have Petros Peloponnisios and later on there were the Three Teachers: Chrysanthos of Madytos, Chourmouziotis the Archivist and Gregory the Protopsaltes, who invented the psaltic system that is used to this day. The psaltic tradition was rescued by the monasteries and especially the Ecumenical Patriarchate. The main representatives of the patriarchal tone in the 20th century were Iakovos Nafpliotis, Konstantinos Pringos and Thrasylvoulos Stanitsas.

2. The role of Byzantine chant

Our Byzantine music preserves all the early traditions, as the poetic verse is highlighted through the music. During the Ottoman empire, the priests and monks at the Secret School would teach Greeks the psalteri and octoechos. In terms of social life, Byzantine chant brings the Christians of the world together in one gathering, as every Sunday and every day, all the services and sermons of the Orthodox Easter Church take place.

3. Personal experience

I personally started learning Byzantine music from 15 years old. Later I spent four years at the Holy Monastery of Stavrovouni as an apprentice monk. There I had the opportunity to study old textbooks. In Athens, where I studied theology, I had the opportunity to teach various protopsaltes and music teachers. At the Hellenic Conservatory, I acquired a degree and diploma in Byzantine music, with Diamantis Mavraganis as my tutor. Byzantine music is something that fills the soul with noble feelings. At the same time, it brings all Christians together at one gathering. And it is easier to bring the words of the poetic text out through the music.

I certainly agree completely with the inscription of Byzantine chant on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO.

Sincerely

Dr Christodoulos Vasiliades

Professor of Byzantine chant at the ARTE music academy

Professor of Byzantine Music at the Nicosia music schools

Professor of Byzantine Music at the School of Byzantine Music at the Monastery of Kykkos

Nicosia, Wednesday, 14 March 2018

Ονομάζομαι Βασίλειος Πηλαβάκης και είμαι δάσκαλος Βυζαντινής Μουσικής.

Η πρώτη επαφή μου με τη βυζαντινή μουσική ξεκινά στην ηλικία των 8 ετών. Μέχρι τότε πήγαινα κάθε Κυριακή στην Εκκλησία και διακονούσα ως μικρό «παπαδάκι» (=μικρό παιδάκι που βοηθού τον ιερέα μέσα στην Εκκλησία) μέχρι που ο βοηθός ψάλτης του δεξιού ψαλτηρίου της Εκκλησίας μας, με παρότρυνε να πηγαίνω κοντά του και να ψέλνω σιγά σιγά το «Κύριε ελέησον», «τας πρεσβείας της Θεοτόκου» κ.α. Αν και στην αρχή ντρεπόμουν υπερβολικά, εντούτοις ακολούθησα τη συμβουλή του και έκτασε τον ευγνωμονώ. Στην αρχή έμελνα τα κομμάτια πρακτικά, δηλ. προσπαθούσα να αποδώσω τους ύμνους αφού προηγουμένως τους άκουγα από τις κασέτες. Παράλληλα στην ηλικία αυτή, των 8 χρόνων, δέχθηκα και τα πρώτα μου μαθήματα από το δεξιό ιεροψάλτη της Εκκλησίας μας και θείο του πατέρα μου. Το παράξενο ήταν ότι κανείς από την οικογένειά μου δεν είχε σχέση με την ψαλτική τέχνη. Αυτό όμως όχι μόνο δεν επηρέασε την αγάπη μου για τη βυζαντινή μουσική αλλά στην πορεία ενισχύθηκε.

Μαθήματα βυζαντινής μουσικής δέχθηκα και κατά διάρκεια των θεολογικών μου σπουδών στην Αθήνα, από τους ιεροψάλτες του ναού όπου εκκλησιαζόμουν θεωρώντας, ότι από τον κάθε δάσκαλο μπορείς να «κλέψεις» κάτι. Παράλληλα με το ψαλτήρι συμμετείχα και στη Χορωδία του Ναού, όπου κάναμε διάφορες εκδηλώσεις παρουσιάζοντας ύμνους από διάφορες θρησκευτικές εορτές.

Μετά το πέρας των σπουδών μου και παρ' όλη τη μουσική κατάρτιση που είχα στη βυζαντινή μουσική, δεν είχα καταφέρει να λάβω κάποιο πτυχίο βυζαντινής μουσικής. Έτσι αποφάσισα να εγγραφώ στη Σχολή Βυζαντινής Μουσικής της Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού και να ξεκινήσω από την Α' τάξη παρόλο που ήμουν προχωρημένος σε μουσικές γνώσεις. Είχα την ευλογία να διδαχθώ από έμπειρους δασκάλους - πρωτοψάλτες και να μπω σε μια τάξη, όπου υπήρχε έντονος ανταγωνισμός αλλά και ευγενής άμιλλα, στοιχεία τα οποία με βοήθησαν να διαβάξω ακόμη περισσότερο. Ακολούθησα εξαιρετικό πρόγραμμα σπουδών, το οποίο με κατόρθωσα σε τέτοιο βαθμό ώστε να λάβω το πτυχίο μου από τη Σχολή της Μητρόπολης Λεμεσού και στη συνέχεια Δίπλωμα Βυζαντινής Μουσικής από το Τονικό Ωδείο Αθηνών. Εκτοτε διδάσκω στη Σχολή της Μητρόπολης Λεμεσού και είμαι ο πρώτος μαθητής ο οποίος έγινε και καθηγητής στην ίδια Σχολή.

Ακολουθώ την κλασική μέθοδο διδασκαλίας, όπως τη διδάχθηκα και γω από τους δασκάλους μου, δηλαδή παραδίδω τον κάθε ύμνο στους μαθητές πρώτα ψάλλοντας τις νότες και μετά τα λόγια. Στη συνέχεια εξηγώ όλα τα θεωρητικά σημεία του ύμνου εκτελώντας το ώστε ο κάθε μαθητής να γνωρίζει τι ακριβώς συμβαίνει σε κάθε σημείο και μετά ψάλλουμε μαζί όλοι μαζί την παραλλαγή, δηλ. τις νότες. Οι μαθητές ηχογραφούν τις παραδόσεις μου. Ο μαθητής έχει στη διάθεσή του 3 μέρες μέχρι το επόμενο μάθημα για να διαβάσει τα κομμάτια που του παρέδωσα. Στο επόμενο μάθημα εξετάζω τον κάθε μαθητή ξεχωριστά επισημαίνοντας τα τυχόν λάθη του. Από το 3^ο έτος και πάνω, οι μαθητές της Σχολής μας υποχρεώνονται παράλληλα με τα μαθήματα της Σχολής μας να ανεβαίνουν στο ιερό Αναλόγιο, ώστε μέχρι να τελειώσουν τις σπουδές τους στη Σχολή να έχουν παράλληλα τελειώσει και την πρακτική τους εξάσκηση. Ο καλύτερος συνδυασμός εκμάθησης βυζαντινής μουσικής είναι ΣΧΟΛΗ + ΙΕΡΟ ΑΝΑΛΟΓΙΟ, δηλ. μουσική κατάρτιση και συνεχής πρακτική εξάσκηση, αφού φυσικά προηγείται σοβαρή και ενδελεχής μελέτη.

Η βυζαντινή μουσική είναι η τέχνη που ενώνει διά της αποδόσεως των ύμνων τον άνθρωπο με το Θεό. Είναι ομολογουμένως πολύ δύσκολη τέχνη, διότι απαιτεί φωνητικές ικανότητες, κατανόηση του νοήματος των ύμνων, μουσική κατάρτιση των κειμένων, συνεχή μελέτη και πρακτική εξάσκηση. Οι Εκκλησιαστικές Ακολουθίες είναι πάρα πολλές, όμως κάθε Μουσική Σχολή, όπως η δική μας, καταρτίζει το μαθητή με τις απαραίτητες μουσικές γνώσεις, ώστε να μπορεί όχι μόνον να αποδίδει πολλούς από τους ύμνους της Εκκλησίας μας, τους οποίους διδάχθηκε, αλλά πολύ περισσότερο να μπορεί και από μόνος του να διαβάζει μουσικά κείμενα, ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει σε όλες τις υποχρεώσεις του ιερού Αναλογίου.

Η ζωή μου όλη είναι βυζαντινή μουσική. Αν γυρίσα το χρόνο πίσω, πάλι θα ασχολούμουν με τη βυζαντινή μουσική, διότι σε παίρνει και σε ανεβάζει ψηλά, στη σφαίρα του Υπερβατού, σε κάνει να νιώθεις κοντά σου τον Τριαδικό Θεό, να νιώθεις τους αγίους να είναι συνοδοπόροι της ζωής σου και του πνευματικού αγώνα που διεξάγεις.

Ασφαλίστατα με χαροποίησε η απόφαση ένταξης της βυζαντινής μουσικής στην άυλη πολιτιστική κληρονομιά της UNESCO, διότι γίνεται κατανοητό πλέον ότι η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι μόνον ό,τι έχει σπηϊ διάσταση, αλλά και ό,τι είναι άυλο και αξίζει να διατηρηθεί και διαδοθεί. Θεωρώ ότι η Βυζαντινή Μουσική, αποτελεί για τους ορθόδοξους χριστιανούς τεράστιο πνευματικό πλούτο που αξίζει να διατηρηθεί αλλά και διαδοθεί έπι περισσότερο.

Βασίλειος Πηλαβάκης

My name is Vasilios Pilavakis and I am a teacher of Byzantine Music.

I first came into contact with Byzantine music at the age of 8. Up until then I would go to church every Sunday and would help as a small "papadaki" (small children who help the priest in Church), up until the assistant cantor of the Right Cantor at our Church urged me to stand by him and chant psalms such as "Kyrie Eleison" and "Tais Presveiais tis Theotokou" and more. Even though I was extremely shy to begin with, I still followed his advice and I remain grateful to him ever since. At the beginning I would chant the pieces practically, namely I would try to perform the hymns after first listening to them on cassettes. At the same time, at the age of 8, I started taking my first lessons from the Right cantor of our Church and my father's uncle. The strange thing was that no one from my family had any relation to Byzantine chant. But not only did this not affect my love for byzantine music, it reinforced it along the way.

I also followed Byzantine music lessons during my theological studies in Athens, from the cantors in the church I used to go to, with the firm belief that you can "steal" something from every teacher. Along with the Cantor, I also participated in the church's Choir, with which we held various events to present hymns from various religious holidays.

Once I completed my studies and despite my training in Byzantine music, I had not managed to acquire any diploma in Byzantine music. So I decided to enrol in the Byzantine Music School of the Holy Metropolis of Limassol and start from the first class, despite my advanced musical knowledge. I was blessed to be taught by experienced teachers – "Protopsaltes", and join a class where there was intense competition but also fair play; elements that pushed me to study even more. I followed a six-year curriculum, which trained me to the extent that I received my degree from the School of the Holy Metropolis and then a Diploma of Byzantine music from the Athens Conservatoire. I have since been teaching at the School of the Metropolis of Limassol and I am the first student to become a teacher at the same School.

I follow the classical teaching method that I was taught by my teachers, which is to provide the students with each hymn by first chanting the notes and then the words. I then explain all the theoretical points of the hymn, executing them so that each student knows exactly what is going on at each point and then we all chant the variation together, i.e. the notes. The students record my deliveries. The student has 3 days until the next lesson to read the pieces that I delivered. In the next lesson I test each student separately, pointing out any possible mistakes. From the third year onwards, our School's students are obliged to stand up at the lectern [practise at the church], so that once their studies are finished at the School they will also have completed their practical training. The best combination to teach Byzantine music is SCHOOL + LECTERN, namely musical training and constant practical training; following serious and detailed study, of course.

Byzantine music is an art that unites man with God through the performance of hymns. It is admittedly a very difficult art, as it requires vocal skills, understanding of the meaning of the hymns, musical training for the texts, constant study and practical training. There are a multitude of Church Services; but each Music School, like ours, equips their students with the necessary musical knowledge, so that not only will they be able to perform many of our Church's hymns, which they were taught, but more importantly so that they will be able to read musical texts by themselves, so that they can live up to all of the obligations of the Holy Lectern.

My entire life revolves around Byzantine music. If I could turn back time, I would go into Byzantine music again, as it takes you and raises you high, into the sphere of the Transcendent, making you feel close to the Trinitarian God; feel the Saints as companions in your life and your spiritual journey.

I was definitely pleased with the decision to inscribe Byzantine music on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO, as it is now understood that cultural heritage is not only whatever has a tangible dimension, but whatever is intangible is also worth preserving and disseminating. I believe that Byzantine music is a huge element of spiritual wealth for Orthodox Christians, which is worth preserving and disseminating further.

Με λένε Μαρία Κυριάκου και είμαι 12 χρονών. Είμαι από την Αθηνού και μου αρέσει πολύ η βυζαντινή μουσική. Πηγαίνω 3 χρόνια και ο δάσκαλος μου είναι ο κ. Ευάγγελος. Η βυζαντινή μου αρέσει πολύ διότι μέσα από τα τραγούδια μπορώ να μάθω την αρχαία ελληνική μουσική και να απεικονίζω την έννοια των λέξεων. Επίσης μου αρέσει να τραγουδώ και να μαθαίνω καινούρια τραγούδια. Η βυζαντινή για εμένα είναι πολύ σημαντική γιατί είναι ένα είδος μουσικής διαφορετικό από τα άλλα.

15/3/18
Αθηνού

Μαρία Κυριάκου

My name is Maria Kyriakou and I am 12 years old. I am from Athienou and I love Byzantine music. I have been learning it for the past three years and my teacher is Mr Evangelos. I really like Byzantine music as I can learn ancient Greek music and decipher the meanings of the words through the songs. I also like to sing and learn new songs. Byzantine music is very important to me because it is a different type of music to all the rest.

15/3/18

Athienou

Maria Kyriakou

Αγαπάω και Αγάπη Πιρσάνοι και είμαι 12 χρονών. Κατοικώ
στο χωριό Αθναίων στην Άντρα Φονιά κοντά στους 5 χρόνια
στη σχολή Βυζαντινής Μουσικής στην Αθναίον. Ο δάσκαλός μου
Επὶ Βυζαντινῆ Μουσικῆς είναι ο κύριος Ευστάθιος Πιρσάνοι.
Η Βυζαντινή Μουσική μου αρέσει πολύ, πρώτον και κυρίως
γιατί ο δάσκαλός μου, από την πρώτη στιγμή με έκανε να
στην αγαπήσω. Αυτό το είδος μουσικῆς μου αρέσει πολύ, με συνη-
θίζει και με βοηθάει με τα καλά παθητικά της δειξέω. Η βυζαντι-
νή μουσική είναι κάτι το διαφορετικό και είναι το διαφορετικό
με προσελκύει. Αυτός είναι ο λόγος που με έκανε να έρθω σε
επικοινωνία με τη βυζαντινή μουσική. Η βυζαντινή μουσική πάλι δε στα-
ματάει να με ενδιαφέρει ή αυτό έγινε στο μέλλον να συνεχίσω
να τη μαθαίνω.

Αγάπη Πιρσάνοι, Αθναίον
15/3/18

My name is Andri Peratikou and I am 12 years old. I live in the village of Athienou in Cyprus. I have been a student at the Byzantine Music School in Athienou for at least 5 years now. My Byzantine music teacher is Mr Evangelos Georgiou.

I like Byzantine music very much, first and foremost because my teacher made me love it from the very first moment. I really like this type of music; it expresses me and moves me with the deep poetic words. Byzantine music is something different and I am drawn to the different. This is the reason that made me become familiar with byzantine music. Byzantine music never ceases to amaze me, which is why I hope to continue to learn it in the future.

Andri Peratikou, Athienou

15/3/18

Ονομάζομαι Αντρέας Βρυωνίδης. Από μικρός άκουγα τον παππού μου που έψαλλε στις εκκλησίες και πάντα τον θαύμαζα. Πάντα έλεγα όταν μεγαλώσω θέλω κι εγώ να μάθω να ψάλλω σαν τον παππού μου. Ποτέ μου όμως δεν πλησίαζα στο ψαλτήρι. Άκουγα τις ψαλμωδίες καθήμενος σε μια γωνιά της εκκλησίας. Όταν τα χρόνια σιγά σιγά περνούσαν και μεγάλωνα, ερχόμουν όλο και πιο κοντά στην εκκλησία και στα Μυστήριά της. Έμαθα ότι όλες αυτές οι ψαλμωδίες που άκουγα και θαύμαζα από μικρός ονομάζεται βυζαντινή μουσική.

Λόγω του ότι εκκλησιαζόμουν συχνά και επισκεπτόμουν και διάφορα μοναστήρια έμαθα να διαβάζω και το ψαλτήρι. Έτσι άρχισε σιγά σιγά να ανάβει ξανά ο παιδικός μου πόθος για την βυζαντινή μουσική. Στο μοναστήρι γνώρισα και ένα παιδί που όταν έμαθα ότι είναι δάσκαλος βυζαντινής μουσικής, δεν έχασα ευκαιρία και τον πλησίασα εκφράζοντας του την επιθυμία μου να αρχίσω μαθήματα βυζαντινής μουσικής, πράγμα το οποίο έγινε μετά από λίγες μέρες. Ήθελα να μάθω βυζαντινή μουσική γιατί είναι κάτι που με αναπαύει και κάθε φορά που πηγαίνω στο μάθημα βυζαντινής μουσικής, μου αρέσει όλο και περισσότερο.

Σήμερα είμαι 34 χρονών και είμαι στο 4ο έτος στη Σχολή Βυζαντινής Μουσικής της Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού.

Αντρέας Βρυωνίδης

Λεμεσός 27/03/18

My name is Andreas Bryonides. I would listen to my grandfather chant hymns at church from a young age and would always admire him. I always said that when I grew up, I too wanted to learn how to chant like my grandfather. But I would never approach the Cantor. I would listen to the psalms from a seat in the corner of the church. When the years gradually went by and I was growing up, I would move closer to the church and its sermons. I learnt that all these chants that I would listen to and admire as a child were called Byzantine music.

Due to the fact that I went to church often and would visit the various monasteries, I learned to read the psalter. This slowly but surely started to revive my childhood passion for byzantine music. At the monastery I met someone and after finding out he was a Byzantine music teacher, I did not let the opportunity go and approached him to express my desire to begin Byzantine music lessons; which became a reality a few days later. I wanted to learn Byzantine music as it relaxes me and every time I attend a Byzantine music lesson, I love it even more.

Today I am 34 years old and in the 4th year of the Byzantine Music School of the Holy Metropolitan of Limassol.

Limassol 27/03/2018

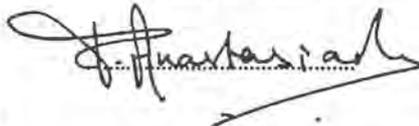
Ονομάζομαι Παρασκευή Αναστασιάδη και είμαι μαθήτρια του δευτέρου έτους στη Σχολή Βυζαντινής Μουσικής της Ιεράς Μητροπόλεως Λεμεσού.

Εδώ και δύο χρόνια παρακολουθώ τακτικά και με μεγάλο ενδιαφέρον τα μαθήματα στη Σχολή όμως η σχέση μου με την Βυζαντινή μουσική αρχίζει από πολύ παλιά. Θυμάμαι από τα παιδικά μου χρόνια πόσο απαραίτητος για όλη την οικογένεια ήταν ο Κυριακάτικος Εκκλησιασμός. Οι τακτικές μου επισκέψεις σαν παιδί αλλά και μετά ως ενήλικας στην Εκκλησία έγιναν αιτία να εξοικειωθώ με αυτό το είδος της μουσικής. Το ενδιαφέρον μου για την Βυζαντινή μουσική μεγάλωσε όταν γνώρισα τον σύζυγο μου, ο οποίος κατάγεται από οικογένεια ιεροψαλτών. Κάθε οικογενειακή μας συγκέντρωση συνοδευόταν πάντοτε από επίκαιρους ύμνους και ψαλμούς. Πολύ σύντομα ο σύζυγος μου άρχισε μαθήματα Βυζαντινής μουσικής και ταυτόχρονα προσφέρθηκε να βοηθά στο ψαλτήρι στο μικρό εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου στη γενέτειρα μας, στο χωριό Ακαπνού. Τώρα πλέον για μένα το άκουσμα της Βυζαντινής μουσικής δεν περιοριζόταν μόνο εντός της εκκλησίας. Καθημερινώς τον άκουγα σε όλο σχεδόν τον ελεύθερο του χρόνο να μελετά και να προετοιμάζεται για την επόμενη λειτουργία με αποτέλεσμα πολλούς ψαλμούς να αρχίσω να τους μαθαίνω και εγώ, ακουστικά βέβαια. Πολλές φορές δε, προσφερόμουν να βοηθήσω και εγώ στο ψαλτήρι όταν απουσίαζαν κάποιοι από τους ψάλτες.

Πριν από τρία σχεδόν χρόνια είχαμε την τύχη και την ευλογία να γνωρίσουμε τον πατέρα Νικόλαο Λυμπουρίδη και να πάρουμε από αυτόν πληροφορίες για τη Σχολή Βυζαντινής Μουσικής της Ιεράς Μητρόπολης Λεμεσού. Είχε έλθει λοιπόν για μένα η ώρα να αρχίσω την εκμάθηση της μεθόδου της Βυζαντινής μουσικής. Το πρώτο έτος στη σχολή ήταν καθοριστικό και ο τρόπος διδασκαλίας του πατέρα Νικόλα Λυμπουρίδη εξαιρετος. Σε αυτόν, αλλά και στους μετέπειτα δασκάλους μου θα είμαι παντοτινά ευγνώμων. Πολύ σημαντική είναι επίσης η στήριξη και η βοήθεια που έχω από τον σύζυγο μου του οποίου πλέον είμαι και η μόνιμη βοηθός στο ψαλτήρι.

Κατάγομαι από μία φιλόμουση οικογένεια με μεγάλη αγάπη για κάθε είδος ποιοτικής μουσικής, όμως για μένα η Βυζαντινή μουσική είναι κάτι ανώτερο. Μου προσφέρει γαλήνη, ψυχική ηρεμία, πνευματική αγαλλίαση, αγγίζει την καρδιά μου και με γεμίζει πνευματικά και ψυχικά με ότι πιο όμορφο και ωραίο. Όταν η εκτέλεση ενός κομματιού αγγίζει το τέλειο, νιώθω ότι οι υμνωδοί ήταν πραγματικά θεόπνευστοι και δια μέσου της Βυζαντινής μουσικής μάς φέρνουν σε επικοινωνία με κάτι ανώτερο και Θείο. Μετανιώνω που δεν άρχισα μαθήματα σε κάποια ίσως νεότερη ηλικία. Χαίρομαι όμως που στη σχολή βλέπω πολλούς νέους να προσέρχονται και να δείχνουν ενδιαφέρον στην εκμάθηση της Βυζαντινής Μουσικής. Σίγουρα το όφελος όλων μας είναι πολύ μεγάλο.

Παρασκευή Αναστασιάδου

Λεμεσός 27/03/18

My name is Paraskeui Anastasiadi and I am a student in the second year of the Byzantine Music School of the Holy Metropolis of Limassol.

I have been regularly attending lessons at the School with great interest for the past two years, though my relationship with Byzantine music dates way back. I remember in my childhood how necessary Sunday Churchgoing was for the entire family. My regular church visits as a child but also as an adult were the reason that I became familiar with this type of music.

My interest in Byzantine music grew when I met my husband, who comes from a family of cantors. Every family gathering would always be accompanied by topical hymns and psalms. My husband soon began to take byzantine music lessons while at the same time he offered to help in the psalter of the small church of Agios Georgios in our birth land, the village of Akapnou. My contact with Byzantine music henceforth was not just limited to inside a church. I would listen to him daily, in almost all of his free time, study and prepare for the next liturgy, resulting in my learning the psalms too; acoustically of course. I would even offer to help in the psalter when cantors were absent.

Almost three years ago we had the good luck and blessing to meet Father Nicolaos Lymbourides, and hear from him about the Byzantine Music School of the Holy Metropolitan of Limassol. So the time had come for me to start learning the Byzantine music method. The first year at the School was defining and Father Nicolaos Lymbourides used an excellent teaching method. I will be eternally grateful to him, but also the teachers who followed. The support and help I get from my husband, who I now permanently assist at the psalter, is also very important.

I come from a musical family with a great love for any kind of good quality music; but for me Byzantine music is superior. It offers me tranquillity, inner peace, spiritual joy; it touches my heart and fills me spiritually and mentally with everything beautiful and nice. When the execution of a piece is near perfect, I feel like the hymn singers were truly inspired by God and that they bring us into contact with something higher and Divine through Byzantine music. I regret not starting lessons at a younger age. But I am glad to see many youths at the school, showing an interest in learning Byzantine music.

The benefits for all of us are certainly massive.

Λεμεσός, 19 Αυγούστου 2018

Πώς να μην υποστηρίξει κάποιος την εγγραφή της ψαλτικής, της άυλης αυτής κληρονομιάς μας, στον αντίστοιχο Παγκόσμιο Κατάλογο της UNESCO!

Βαθύ στίγμα που έρχεται από αιώνες πριν, να επιβεβαιώσει τη χριστιανισσύνη και τη βαθεία πίστη στη χώρα μας.

Μια τέχνη με τα δικά της χαρακτηριστικά, κυρίως τη γραφή και το ύφος του μονοφωνικού όσο αφορά την αρμονία, αλλά και με μπόλικες κλίμακες τους λεγόμενους ήχους. Μια τέχνη που σκορπίζει μελωδίες εμπνευσμένες από τη συνολική ιστορία του χριστιανισμού και πάνω σε στίχους απείρου κάλλους, γραμμένους σε μια γλώσσα δεξιοτεχνικά προσιτή σε ολόκληρο το κοινωνικό σύνολο.

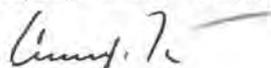
Κανένα μουσικό αυτί δεν έμεινε ασυγκίνητο από τη βυζαντινή μουσική και από τη τέχνη της ψαλτικής.

Εγνωσμένης αξίας καλλιτέχνες (μουσικοί, μαέστροι, τραγουδιστές) της κλασσικής μουσικής ζήτησαν να μάθουν, να διδαχθούν, βυζαντινή μουσική κυρίως για να αλιεύσουν τα μυστικά της όσο αφορά κυρίως τους «δρόμους» της, το ύφος της αλλά και απλές μελωδίες.

Εδώ είναι ακριβώς που υπεισέρχεται και η δική μου προσωπική άποψη, απότοκο της μικρής εμπειρίας που είχα, ενός απλού, ταπεινού, πλην όμως ευαίσθητου λήπτη μουσικών και υμνολογικών ερεθισμάτων. Από πολύ μικρός δέχθηκα τα πρώτα ακούσματα και τον επηρεασμό της τέχνης της ψαλτικής εβρισκόμενος συστηματικά στο ψαλτήρι της εκκλησίας της ενορίας όπου κατοικούσα με την οικογένεια μου. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου διδάχθηκα τα πιο βασικά χαρακτηριστικά της γραφής της βυζαντινής μουσικής.

Με γνώμονα τον επηρεασμό που δέχθηκα εκείνη τη συγκεκριμένη περίοδο και τον εμπλουτισμό των μουσικών μου γνώσεων και ακουσμάτων που ακολούθησαν, είμαι σίγουρος, πέραν πάσης αμφιβολίας, ότι αν παραμερισθούν κάποιες αγκυλώσεις και επιτραπεί η συνύπαρξη της βυζαντινής μουσικής με τη πολυφωνία της κλασσικής, θα δοθεί η δυνατότητα στους πιστούς κυρίως που εκκλησιάζονται και όχι μόνο, να νοιώθουν ακούοντας το αποτέλεσμα, ότι η ψυχή τους πετά στα ουράνια με τα θεία.

Τέλος τίποτα δεν θα ακυρώνει τη κληρονομιά της ψαλτικής τέχνης. Αντίθετα ένας τέτοιος συγκερασμός πιστεύω ότι θα τη συντηρεί και κυρίως θα την εμπλουτίζει.

Πανίκος Τριφυλιώτης

Λογιστής και ερασιτέχνης μουσικός

Limassol, 19 August 2018

How could one not support the inscription of Byzantine chant, this intangible heritage of ours, on the UNESCO World List!

A deep mark that began centuries ago, to consolidate our country's Christianity and deep faith.

An art with its own characteristics, mainly in the writing and monophonic system when it comes to the harmony, but also with plenty of scales; the so-called echos (mode). An art that spreads melodies inspired by the comprehensive history of Christianity and with verses of immeasurable beauty, written in a language that is skillfully accessible to the whole of society.

There is not a single musical ear that was not moved by Byzantine music and the art of psaltic.

Well renowned classical music artists (musicians, maestros, singers) asked to learn, be taught, Byzantine music, primarily to reel in its secrets as regards its "paths", its tone but also simple melodies.

And this is where my personal view fits in, which has resulted from the little experience I have had; a simple, humble, but also sensitive recipient of musical and hymnological stimuli. I became acquainted with the psaltic art from a very young age, being a regular fixture at the psalter of our region's church. During this time I was taught the main characteristics of the composition of Byzantine music.

Having in mind how that particular period affected me and enriched my musical knowledge and the sounds that followed, I am certain, beyond any doubt, that if some issues are set aside and the co-existence of byzantine music with the polyphony of classical music is allowed, this will give pilgrims who go to church and not only, the ability to feel their soul floating in the heavens with the divine.

Finally, there is nothing that can nullify the heritage of Byzantine chant. To the contrary, I believe such a mix will preserve and most of all enrich it.

Panikos Trimikliniotis

Accountant and amateur musician

Η σημασία της βυζαντινής μουσικής στη διάσωση και διάδοση της παραδοσιακής μουσικής της Κύπρου και της σωστής της ερμηνείας.

Εγεννήθηκα το 1955 στο Καπούτιν του Μόρφου. Μια κατ' εξοχήν γεωργοκτηνοτροφική κοινότητα. Η παιδική και εφηβική μου ηλικία συνέπεσε με την δεκαετία του '60, από την οποία έχω πολύ έντονες μνήμες.

Παρόλο που η ζωή στα χωριά άρχισε σιγά-σιγά να αλλάζει, εν' τούτοις παρέμεινε πολύ κοντά στις προηγούμενες εποχές μέχρι το 1974, που η Τουρκική εισβολή και η κατοχή μεγάλου μέρους του νησιού, έφερα τα πάνω κάτω.

Κατά τη δεκαετία του '60, λοιπόν, η ζωή στο χωριό μου, όπως και σε όλα τα χωριά της Κύπρου, περιστρεφόταν γύρω από την εκκλησία. Ο ανελλιπής εκκλησιασμός ήταν, μπορώ να πω, έθιμο, που το μετέδιδαν στα παιδιά οι γονείς, οι παππούδες και οι γιαγιάδες και το σχολείο. Και δεν αναφέρομαι μόνο στις Κυριακές, μα και στους εσπερινούς και όλες τις γιορτές.

Το κυριότερο, λοιπόν, μουσικό μου άκουσμα ήταν η οι ψαλμωδίες. Κάτι που, μεγαλώνοντας, έμαθα ότι το λένε «Βυζαντινή Μουσική». Νομίζω δε, ότι είχα και την τύχη να έχουμε στο χωριό μας πολύ καλούς ψάλτες και παπά.

Την καλλιφωνία μου και την αγάπη μου για την μουσική την ένοιωσα και την συνειδητοποίησα πολύ νωρίς. Πολύ πιο πριν πάω στο Δημοτικό Σχολείο. Έτσι, αυθόρμητα, σιγόψαλλα, ακολουθώντας τους ψάλτες και τον παπά. Χωρίς υπερβολή, μπορώ να πω ότι ήξερα απ' έξω σχεδόν ολόκληρη την λειτουργία. Το ψαλτήρι με τραβούσε σαν μαγνήτης και άρχισα δειλά-δειλά να πλησιάζω ολοένα και πιο κοντά. Οι ψάλτες με ανέχονταν στην αρχή, μα στη συνέχεια με ενθάρρυναν, αφήνοντας με, που και που, να ψάλλω και κάποιο τροπάρι μόνος μου.

Χρόνια μετά, όταν άρχισα να ασχολούμαι συστηματικά με την Παραδοσιακή Μουσική της Κύπρου, αντιλήφθηκα ότι τα ακούσματα της Βυζαντινής Μουσικής από την παιδική και εφηβική μου ηλικία με βοήθησαν πάρα πολύ στην ερμηνεία των παραδοσιακών τραγουδιών.

Τον Άρχοντα Πρωτοψάλτη της Εκκλησίας της Κύπρου, αείμνηστο Θεόδουλο Καλλίνικο τον άκουα και τον θαύμαζα από παιδί από το ραδιόφωνο. Τόσο στα παραδοσιακά μας τραγούδια όσο και στην λειτουργία της Κυριακής που μεταδιδόταν από το Καθεδρικό Ναό του Αγίου Ιωάννη. Μπορώ μάλιστα να δηλώσω απερίφραστα ότι αυτός ήταν η αιτία για να ταχθώ, αργότερα, στην παραδοσιακή μουσική. Με μάγευε η ερμηνεία του και ήθελα κάποτε μα μπορώ να τραγουδώ τα παραδοσιακά μας τραγούδια όπως αυτόν.

Στες αρχές της πορείας μου στην Παραδοσιακή Μουσική της Κύπρου επιχείρησα να μάθω Βυζαντινή Μουσική. Έτσι πήγα στην σχολή του δασκάλου, του Θ. Καλλίνικου. Η μεγαλύτερη μου χαρά, φυσικά, ήταν που γνώρισα από κοντά τον θαυμαστό μου «δάσκαλο». Το βάζω σε εισαγωγικά γιατί ήταν δάσκαλος μου με μια ευρύτερη έννοια, εζ' αποστάσεως, αφού δεν τον είχα γνωρίσει ποτέ μέχρι τότε.

Παρακολούθησα μαθήματα Βυζαντινής Μουσικής κοντά στον Θ. Καλλίνικο για ένα χρόνο. Μετά, λόγω άλλων υποχρεώσεων τα άφησα για 2-3 χρόνια και επέστρεψα ξανά. Ο δάσκαλος με έβαλε τότε να παρακολουθώ ταυτόχρονα τα μαθήματα του πρώτου και δεύτερου έτους. Δεν έμελλε όμως να αξιωθώ να μάθω Βυζαντινή Μουσική. Εγκατάλειψα πάλι, οριστικά αυτή τη φορά. Βρήκα διάφορες δικαιολογίες αλλά η αλήθεια είναι ότι ο λόγος είναι γιατί με είχε ήδη κερδίσει η Παραδοσιακή Μουσική.

Η Παραδοσιακή μας Μουσική, έχει διάφορες επιδράσεις. Πολύ σημαντική επίδραση είναι η Βυζαντινή Μουσική και γενικά η «Ανατολή». Λόγω αυτής της καταγωγής διαφέρει από την Δυτική Μουσική. Κινείται σε διαφορετικές κλίμακες. Αυτό το αφήνω να το αναλύσουν με μουσική γλώσσα, άλλοι πιο ειδικοί.

Με αυτό το δεδομένο και με βάση τις δικές μου εμπειρίες, είμαι πεπεισμένος ότι η γνώση της Βυζαντινής Μουσικής μπορεί να βοηθήσει πολύ τον ερμηνευτή της παραδοσιακής μας μουσικής. Θα του βελτιώσει τις φωνητικές του ικανότητες και θα του δώσει το χάρισμα να αποδίδει με ευελιξία τις παραδοσιακές μελωδίες και τους ιδιαίτερους χρωματισμούς που τις χαρακτηρίζουν.

Μιχάλης Ττερλικιάς
Ερμηνευτής/Ερευνητής της Παραδοσιακής μουσικής της Κύπρου.

11 Μαρτίου, 2018
Σια - Λευκωσία.

The significance of Byzantine music in rescuing and disseminating Cypriot folk music and its correct interpretation

I was born in 1955 in Kapouti of Morphou; a predominantly agricultural community. My childhood and teenage years were in the '60s, and I have very strong memories.

Even though life in the villages had slowly started to change, they still remained closely linked to the previous eras up until 1974, when the invasion and occupation of a large part of the island turned everything upside down.

So during the '60s, life at my village, and every other village of Cyprus, revolved around the church. Regular churchgoing was a tradition that was passed on to the children from their parents, grandfathers and grandmothers, and school. And I am not just referring to Sundays, but all the evening and other services.

So musically, I mainly listened to psalms; which I later found out were called "Byzantine Music". I think I was also very lucky to have the best cantors and priest in our village.

I became aware of my good voice and love for music from a very early age; long before I went to Primary School. Hence, I would spontaneously but quietly chant, following the cantors and priest. Without exaggeration, I can say I knew almost the entire liturgy off by heart. I was drawn to the psalter like a magnet and I slowly but surely started to edge closer and closer. The cantors would put up with me to begin with, but then they began to encourage me, even allowing me once in a while to chant a hymn by myself.

Years later, when I started to work systematically on Cypriot Folk Music, I realized that listening to Byzantine Music in my childhood and teenage years had really helped me when I started to perform traditional songs.

I would listen to the Protopsaltis of the Church of Cyprus, the late Theodoulos Kallinikos, on the radio and admire him as a child. Both when performing our folk songs and during the Sunday liturgy that used to be transmitted from the Agios Ioannis Cathedral. I can actually state that he was the reason why I later decided to enter the world of folk music. I was enchanted by his performance and I wanted to one day be able to sing our traditional songs like him.

In the beginning of my venture into Cypriot folk music, I attempted to learn Byzantine Music. So I went to the school of the teacher, Th. Kallinikos. My biggest joy, of course, was getting to meet my revered "teacher" in person. I put this in quotation marks as I use the word teacher in its broader meaning, from afar, as I had never actually met him up until then.

I studied Byzantine Music with Th. Kallinikos for a year. After that, I was forced by other obligations to abandon it for 2-3 years, before I returned again. My teacher made me follow the lessons of both the first and second year at the same time. But I was not destined to learn Byzantine Music. I abandoned it again, for good this time. I came up with various excuses, but the truth was that I had already been won over by Folk Music.

Our Folk Music has various influences. Byzantine music and the “East” in general are a significant influence. Due to this origin it is different to Western Music. It moves along different scales. I will leave this analysis to those with a musical tongue; who have more expertise.

With this in mind and based on my own experiences, I am convinced that the knowledge of Byzantine Music can seriously help performers of our folk music. It will improve their vocal skills and offer them the gift of relaying the traditional melodies and particular hues that characterise them with flexibility.

Michalis Terlikkas

Performer/Researcher of Cypriot Folk music

11 March 2018,

Sia, Nicosia

Η Ακρόπολις των Αθηνών αποτελεί την
 καρδιά της πόλης και είναι η πιο σημαντική
 τουριστική περιοχή της πόλης.
 Η Βυζαντινή καρδιά της πόλης
 είναι η περιοχή των Στουδίων και είναι
 η περιοχή της πόλης των Αθηνών, όπου
 βρίσκεται η πιο σημαντική οδός της πόλης
 που ονομάζεται οδός Κωνσταντίνου
 Παλαιολόγου.

Στην περιοχή των Αθηνών, η οδός Κωνσταντίνου
 Παλαιολόγου είναι η πιο σημαντική οδός και
 η πιο σημαντική οδός της πόλης.

Στην περιοχή των Αθηνών, η οδός Κωνσταντίνου
 Παλαιολόγου είναι η πιο σημαντική οδός και
 η πιο σημαντική οδός της πόλης.

Η οδός Κωνσταντίνου Παλαιολόγου είναι η
 πιο σημαντική οδός της πόλης και η πιο
 σημαντική οδός της πόλης.

Η οδός Κωνσταντίνου Παλαιολόγου

19-3-18

Παναγιώτης Χρυσόπουλος
 Φιλόσοφος

My contact with Byzantine music dates back to the first years of my life, due to my regular churchgoing. Byzantine music has kept me company through every tender memory from every important stage of my life, due of course to the fact that my father was for thirty years an ecclesiastical commissioner.

In my adult life, it supported me during difficult spiritual times and helped me emotionally.

Now in the third age, as the ecclesiastical commissioner that I am (sorry but this is unreadable) ..., Byzantine music continues to be an integral part of my life while as a philologist, Byzantine hymns have helped me better understand the Ancient Greek language.

For this reason, I unreservedly support the inscription of Byzantine music on the Representative List of the Intangible Cultural Heritage of UNESCO, as this will lead to the international projection of an important element of our identity.

Thank you.

Sincerely,

Rogiros Christodoulou

Philologist

18-3-2018

Η βυζαντινή μουσική μπήκε στη ζωή μου από τα παιδικά μου χρόνια με την συχνή συμμετοχή μου συνήθως στην Κυριακάτικη Θεία Λειτουργία, καθώς επίσης και σε άλλες τελετές όπως οι γάμοι και οι βαφτίσεις.

Αρχικά αποτελούσε απλά ένα ευχάριστο άκουσμα στο αυτί μου, μια γλυκιά μελωδία. Αργότερα μεγαλώνοντας στο άκουμά της ένοιωθα μια ψυχική ανάταση και γαλήνη στον εσωτερικό μου κόσμο, συναυδήματα τα οποία με διακατέχουν πιο έντονα στην ενήλικη ζωή μου.

Η εγγραφή της Ψαλτικής στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο 'Αύτης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ έχει την πλήρη υποστήριξη μου διότι με αυτόν τον τρόπο ένα σημαντικό στοιχείο της ταυτότητας μας θα αποκτήσει παγκόσμια προβολή.

Όλγα Χριστοδούρου
Ελλάδος 134
3041 Λεμεσός

Λεμεσός 21/03/2018

Limassol 21.3.2018

Byzantine music has been part of my life since my early childhood through my attending Sunday Mass or events such as weddings and baptisms. At the beginning it was just a pleasant tune to my ears, a beautiful melody. As I grew up, however, listening to Byzantine hymns provided me with peace of mind and emotional exaltation. These feelings have accompanied me throughout my entire adult life, empowering me to overcome some very difficult times.

I strongly endorse the inscription of Byzantine music on the UNESCO Representative List of ICH because it will promote worldwide the visibility of a very important trait of my identity.

Mrs Olga Christodoulou

Bank clerk

134, Hellados str.

3041 Limassol

Cyprus

To whom it may concern,

My name is John Ioannou and I am a Canadian Cypriot, born in Kyrenia Cyprus, raised in Toronto Canada, arriving as a registered refugee after the invasion of Cyprus in 1974. I have been living in Cyprus for the past 14 years.

Growing up in Toronto, as many refugees and immigrants my parents clung to the Greek, and the Greek Cypriot communities, where they found commonalities and support. As in many countries, traditions and religion were more commonly practiced and upheld as more of a hallowed communal activity which bound people together providing solace, as thoughts of the home country were always remembered fondly with nostalgia.

In this atmosphere I cultivated the spiritual aspect of my life and engaged in the Church community, going to guest lectures, playing team sports, field trips and of course Sunday school.

Byzantine music for me was the comforting sound that I heard on Sunday, the sounds of my community, here and abroad. Lacking in understanding of the words it was something that washed over me, something I could occasionally mimic under my breath. It was about being with family, especially with more important dates such as Christmas and Easter, and it was associated with the lofty idea of having a piece in the world, a type of a constant.

The project with the UNESCO National Committee in Cyprus was personal in many ways. Living in Cyprus, coming from Canada I had a long repatriating process, as these countries differ in many ways. Byzantine music once again proved to be a constant, and again a personal interest in many ways for me. Wanting to connect to my heritage from abroad was difficult in its own right. Immigrants and refugees attempt to discover and to regain parts of their heritage or culture, but on the most part it becomes a community reproduction of what we believe our culture and traditions should be with close hit and miss authenticity.

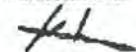
Living through the production experiences in Cyprus was powerful, and participating in the creation of this project, directing the video was spiritual in its own way. My contribution felt like I had come full circle, appreciating all of the real heritage, the real byzantine music experience, the history, the medieval churches, buildings, the people involved who taught and chanted; it was all a thread that came into light for me, a piece of the puzzle that fell into place. It was no reproduction, it was real. I was not looking for it or reproducing it, but directly participating in it.

This video was made with students from the team in Medizone at the University of Nicosia. Students participate in all aspects of video production as part of their scholarship at the university. These students represent a strong multicultural presence with students from Kazakhstan, Germany, Russia, and of course Cyprus. They experienced it from their own perspective, now ambassadors for a culture they were able to get more intimate with through this experience. Their participation meant I was able to share this with them as a unique experience, and as part of my heritage.

For me the experience was rewarding as I met and reconnected with all of the people that Byzantine music has an effect on, whose lives it touches daily; sometimes in a profound way. These people, my contribution to them, my connection with them was the impact for me.

I truly support the inscription of Byzantine music on the Representative List of UNESCO for Intangible Cultural Heritage, as for me, and I know for all involved, this was more tangible than intangible in many ways.

John Ioannou

Head of Medizone
Medizone

46 Makedonitissas Avenue, CY-2417 P.O.Box 24005, CY-1700, Nicosia, Cyprus
t +357 22 841580 | f +357 22 357461 | t (direct) +357 22 841592 | t (Admin) +357 22 841591
ioannou.j@unic.ac.cy | www.unic.ac.cy | mz.unic.ac.cy